

Diza'quë según San Juan

El quë nabësëdchini shti'dzë Dios

1 Tiempë guahietë antsë cueshtë guédchiliu, nanú el quë nabësëdchini shti'dzë Dios. Quëbezënúhi' Dios. Náhi' Dios. ²Mizmë mënë ni quëbezënúhi' Dadë Dios dizdë principi shtë grë ra cusë. ³Grë cusë gurështë por lë'ë më, el quë nabësëdchini shti'dzë Dios; ni chu stubi bëntsa'u lo quë nananú. ⁴Por lë'ë më nanú galnabani nu lë'ë galnabani na llni shtë mieti. ⁵Lë'ë llni tsagla'guë rabtsë'ë catë nacahi. Lë'ë nacahi adë bé'nëdi'i gan lu llni parë bësë'au lu llni.

⁶Gu' tubi nguiu nabëshe'ldë Dios. Nguiu ni bërulë Juan. ⁷Bëdchíni'; náhi' testigu parë guëní'i' chu na lë'ë llni tē parë grë mënë tsaldí ldu'u rall shti'dzë Dios por lë'ë më. ⁸Juan nádi'i narne'e llni perë bēdchini Juan parë gáqui' testigu; guëní'i' chu na el quë narne'e llni verdadērē. ⁹Lë'ë llni verdadērē naridē lu guédchiliu, rne'e llni parë grë mënë naquērēldē lu guédchiliu.

¹⁰Bēdchini më lu guédchiliu nu guctsa'u guédchiliu por pudērē shtë më, perē ra mënë shtë guédchiliu adē bēnguē bē'adi'i rall lë'ë më.

¹¹Be'dē guēdchini më entrē ra mënë

shtë guédchiliu perē adē bé'nēdi'i ra mënë recibir lë'ë më ¹²perē grē nabē'nē recibir lē'i', ra narialdí ldu'i lë'ë më, bēdē'ë më derechē parē gac rall shini Dios. ¹³Lë'ë rall gac rall shini Dios, lédēdi'i por deseo la'ni ldu'u mënë, ni por voluntá shtë mënë sino por pudērē shtë Dios.

¹⁴Lë'ë nabësëdchini shti'dzë Dios, gúli' nu guquérēldi' entrē lë'ë hia'a. Guná hia'a pudērē nu llni shtë më. Sulē lúniquē shini Dios quëbezënú llēru'bē favurē narquitē ldu'u hia'a. Ruadi'dzë më purē verdá. ¹⁵Juan guc testigu shtëhi' nu guni'i Juan: —Ndē'ë na el quë nagunia'a lu tē más antsē, náhi' më ru'bē; na adē chu nahia. Bēdchíni' despuēsē de na, perē nanúhi' dizdē tiempē guahietē más antsē guēdchinia lu guédchiliu.

¹⁶Por pudērē shtë më ni bēdē'na'a recibir zihani bendición; por lë'ë më quēhúnēru'u Dios favurē nu más favurē parē lë'ë hia'a. ¹⁷Lēy shtë Dios bēquē'ē Moisés según voluntá shtë më, perē por Jesucristo nadápa'a favurē shtë Dios, nu nadápa'a shti'dzi' naná verdá. ¹⁸Ni tubi chu gunádi'i lu Dios Padre; sulē tubsē shini më nacabezēnú Dios, bēluá'ai' chu na Dios verdadērē.

**Biadi'dzë Juan Bautista favurë de
Jesús**

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Juan bë'në testificar iurë ra më israelitë naquërelde Jerusalén, bëshe'ldë rall bëldá bëshuzi con mënë nabë'në compa'ni ra bëshuzi. Guna'bë di'dzë rall lu Juan chu náhi'. ²⁰ Adë bë'nëdi'i Juan negar sino bëquébi':

—Nádia'a Cristo, el quë nagudili Dios parë guë'nibé'ai'.

²¹ Iurní guna'bë di'dzë rall stubi:

—¿Chu nal? ¿Gu nal Elías?

Juan guni'i:

—Aquëdi'i; nádia'a Elías.

Guagla'guë guna'bë di'dzë rall:

—¿Gu nal el quë naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini?

Juan guni'i:

—Aquëdi'i.

²² Iurní guni'i rall:

—¿Chu nal? të parë guëdë'ë na'a rsunë lu ra nabëshe'ldë lë'ë na'a. ¿Pë rní'il de mizme lë'ël?

²³ Juan repi:

—Nahia tubi bë, tubi narni'i lu shlatë catë nídi'i mënë: “Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë”. Zni guni'i Isaiás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

²⁴ Bëldá ra nabiadi'dzënú Juan na rall fariseos. ²⁵ Guna'bë di'dzë rall lu Juan:

—Si talë adë nádi'il Cristo, si adë nádi'il Elías, ni tubi naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini, ¿pëzielú rchu'bë nísël ra mënë?

²⁶ Guni'i Juan:

—Na rchu'bë nisa con nisë perë nanú tubi më entrë lë'ë të, adë guënédi'i të chu náhi'. ²⁷ Náhi' el quë naze'dë guëdchini despuësë de na. Ni tubi adë chu nádia'a parë guëshaca lë'ë du gui'di shtë shráchi'.

²⁸ Grë cusë ni guc lugar nalë Betábara nanaqué guë'gu Jordán ladë cu' guia'a catë lë'ë Juan bëchu'bë nisë ra mënë.

Jesús na ziquë lli'li naguti shlugára'a

²⁹ Stubi dzë Juan guná lu Jesús; ziabí'gui' lu Juan. Guni'i Juan lu ra mënë:

—Gulë guná, nguiu rë' naze'dë de Dios; gátí' ziquë tubi lli'li por duldë shtë mënë. Guëdchisúhi' duldë shtë ra mënë. ³⁰ Náhi' el quë nagunia'a lu të más antsë: “Náhi' më ru'bë. Na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na perë nanúhi' dizdë tiempë más antsë quë na.” ³¹ Adë bënguë bé'adia'a lë'i' perë bëdchinia parë gunguë bë'a mënë israelitë lë'i'. Por ni rchu'bë nisa ra mënë parë guëná mënë chu na më.

³² Nu bë'në Juan testificar:

—Gunahia lu Espíritu Santo nabëdchini de gube'e. Biéti' ziquë tubi palumë parë cuezënúhi' lë'ë Jesús. ³³ Adë bënguë bé'adia'a chu guëdchini, perë el quë nabëshe'ldë na të guëchu'bë nisa, guní'i' lua: “Iurë guënal lu Espíritu Santo ze'dë guëdchini parë cuezënúhi' lë'ë nguiu, na më el quë naguëzuné ldu'u të nu guëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të”. ³⁴ Gunahia lu më ni, nu nahia testigu de quë nguiu rë' na shini Dios.

Ra primërë shini gusë'dë më

³⁵Stubi dzë Juan zuga'a stubi
vuelte con chupë nanaldë lë'i'.

³⁶Iurë guná Juan lu Jesús nardëdë,
guni'i Juan:

—Gulë guná, ndë'e na lë'e nguii
nabëshe'ldë Dios; gáti' ziquë lli'li.

³⁷Guërupë nguii nazianaldë
lë'e Juan, bini rai' lo quë naguni'i
Juan. Iurní guanaldë rall lë'e Jesús.

³⁸Iurë lë'e Jesús bëdchigrë lúhi'
nezë téchi', gunáhi' lu rai'. Guni'i
Jesús lu rai':

—¿Pë rguili tē?

Guni'i rai' con di'dzë narunë
cuntienë, lamë:

—Dadë, ¿ca quëréldël?

³⁹Guni'i Jesús:

—Gulë gude'e nu gulë guná.

Iurní guagná rai' catë quërelde
më, nu bëa'në rai' ndë purquë hia
casi ziquë rquë tapë guadze' iurní.

⁴⁰Tubi de lë'e ra mënë nabini
shti'dzë Juan nu guanáldi' lë'e
Jesús, na Andrés, bëchi Simón
Pedro. ⁴¹Primërë guatili Andrés
bëchi Andrés, lëll Simón, nu guni'i
Andrés:

—Bëdia'guëllú na'a el Mesías.
(Di'dzë ni runë cuntienë, Cristo, el
quë nagudili Dios parë guënbë'ai'.)

⁴²Lueguë Andrés bia'a lë'e Simón
Pedro catë zuga'a Jesús. Iurë Jesús
guná lu Pedro, guni'i më:

—Lé'ël lëll Simón, shini Jonás;
perë ne' guërulël Cefas, (lë ni runë
cuntienë guë'e).

Guna'bë Jesús Felipe con Natanael

⁴³Stubi dzë Jesús guc shtú'ui'
tsáhi' regiuni shtë Galilea. Gunáhi'
lu Felipe nu guni'i më lu Felipe:

—Gude'e naldë na.

⁴⁴Felipe na më guë'dchi Betsaida
catë na ladzë Andrés nu Pedro. ⁴⁵Iurní
guatili Felipe lë'e Natanael; répi':

—Guná na'a lu tubi nguii naná
bëquë'e Moisés shcuëndi' la'ni ra
librë shtë lëy, nu ra nabiadidzë
shti'dzë Dios bëquë'e rai' di'dzë
narni'i shcuëndi'. Náhi' Jesús, shini
José. Guë'dchi Jesús na Nazaret.

⁴⁶Repi Natanael:

—¿Ni mudë guëru'u tubi cusë
za'quë guë'dchi Nazaret?

Felipe bëquebi:

—Gude'e guënal.

⁴⁷Guabi'guë Natanael lu Jesús. Iurë
lë'e Jesús guná lu Natanael, guni'i':

—Ndë'e lë'e tubi nguii israelitë
verdadërë. Ni tubi bishi adë nídi'i
la'ni ldú'i'.

⁴⁸Iurní guna'bë di'dzë Natanael:

—¿Llallë nanël chu nahia?

Guni'i Jesús:

—Na gunahia lul antsë iurë lë'e
Felipe be'dë guëna'bë lé'ël, iurë
lé'ël zugá'al guëa' hiaguë bëlda'u.

⁴⁹Natanael guni'i':

—Mësë, lé'ël nal shini Dios. Lé'ël
nal Rëy shtë naciuni Israel.

⁵⁰Jesús guni'i' lu Natanael:

—¿Gu rialdí ldú'ul purquë na
gunia'a lul, gunahia lul guëa'
hiaguë bëlda'u? Delantë guënarú'ul
más cusë ru'bë quë ndë'e.

⁵¹Nu guni'i' Jesús:

—Guldía rní'a'a lul, lé'ël guënal lla'lë
lu gube'e. Ra ianglë shtë Dios tsepi
rai' nu guëdchini rai' guëca, nguii
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

Tubi sa'a guë'dchi Caná

2 Dzë tsunë despuësë de ni,
gu' tubi sa'a guë'dchi Caná

nanaqu^é regiuni shtë Galilea. Lë'ë shni'a Jesús nanúhi' nga'li. ²Nu Jesús con ra shini gusè'dë më gua rai' purquë bè'në ra mënë invitar lë'ë rai' lu sa'a ³perë gubidchi vini. Iurní lë'ë shni'a Jesús guní'i' lu më: —Nídi'i vini. Hia gubidchin.

⁴Perë Jesús repi:

—Nanë, ÷pëzielú cagní'il lua zni'i? Gá'adi'i guëga'a tiempë parë gac bè'a mieti chu nahia.

⁵Iurní shni'a më guni'i' lu narëta', ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bè'në grëtë' lo quë naná guëníbë'ai' lë'ë tē.

⁶Zuga'a shu'pë guë'ë nariú nisë, cadë tubi guë'ë ni riú gadchi u shunë rëë' nisë. Na rahin parë më israelitë; rie'ti guia'a rall según custumbrë religiúsë shtë rall.

⁷Jesús guni'i' lu ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bëtsadzé guëzá guë'ë rë' nisë.

Iurní guadzëhin guë'ë ni nisë;

⁸Jesús guni'i':

—Iurne' gulë cu du'pin nu guanuhin lu nguzanë shtë sa'a.

Zni bè'në rai'. ⁹Lë'ë nguzanë shtë laní bè'në prëbë nisë naná bëac vini perë adë rdé'ëdi'ill cuendë ca nezë bërú'uhin. (Sulë ra naquëhunë sirvë, rac bè'a rall de quë nisë bëac vini). Iurní lë'ë nguzanë shtë sa'a guná'bëll lë'ë lliguë. ¹⁰Guní'ill:

—Grë lugar primëre rdé'ë mënë vini za'quë gu ra mënë. Hia despuësë iurë cantidá bi'i' rall, rdé'ë mënë vini corrientë gu mieti, perë lé'ël bé'nëdi'ill zni. Hashtë iurne' bënë'el vini za'quë.

¹¹Ndë'ë bè'në Jesús Caná shtë Galilea. Ndë guc primëre milagrë nabëlua'a Jesús lu ra mënë.

Bëlua'a më pudërë nanapë më. Ra shini gusè'dë më gualdí ldu'u rai' bëshe'ldë Dios lë'ë më.

¹²Despuësë de ni, gua më guë'dchi Capernaum con shni'a më nu con shini gusè'dë më. Ndë guquërelde rai' du'pë tiempë.

Gua më iádu'u ru'bë

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³Hia mërë guëdchini laní Pascu shtë ra më israelitë, Jesús gua ciudá Jerusalén. ¹⁴Guaté më iádu'u ru'bë. Guná më ra naquëgtuu' ngunë. Guná më ra naquëgtuu' lli'li nu palumë. Nu nga'li zúbëga'a mënë lu mellë catë rchili rall dumí.

¹⁵Bëntsa'u më tubi chicuti con du lasë. Iurní bësëllu'në më grëtë' ra mënë la'ni iádu'u con ra lli'li nu con ra ngunë. Bërë'shë më mellë. Bërë'tsë dumí shtë ra narchili dumí.

¹⁶Repi më lu ra nartuu' palumë:

—Gulë cu grë cusë ndë'ë. Adë rúnëdi'i tē lidchi Shtada tubi llguëa'.

¹⁷Iurní lë'ë ra shini gusè'dë më bëagná ldu'u rai' ziquë naescritë: “Nalé rzebi ldua'a por lidchi Dios; gaquin limpi”.

¹⁸Iurní lë'ë ra më israelitë guna'bë di'dzë:

—÷Pë milagrë guëluá'al lu na'a ziquë tubi sēni de quë nápël derechë quëhúnël ra cusë rë'?

¹⁹Jesús bëquebi:

—Gulë bëzalú iádu'u rë'; dzë tsunë guëldishtëahin stubi nacubi.

²⁰Iurní guni'i' ra mënë:

—Cuarenta y seis izë guzú gua'a iádu'u rë'. ÷Ni mudë lé'ël guëdishtëlin tsúnësë dzë?

²¹Perë lë'ë iádu'u, el quë naquëgni'i' Jesús, na cuerpë shtënë

më. ²²Hia despuësë guashtë më ladi ra tēgulē, bëagná ldu'u ra shini gusē'dë më lo quē naguni'i më, nu gualdí ldu'u rai' shti'dzē më, nu gualdí ldu'u rai' ra Sagradas Escrituras.

**Nané më lo quē naná
la'ni ldu'u mieti**

²³Iurē lē'ë Jesús nanú Jerusalén, gu' laní Pascu. Cantidá mēnē gualdí ldu'u rall lē'ë më iurē guná rall milagrē nab'ē'nē më. ²⁴Perē Jesús adē rúnēdi'i confiar lē'ë ra mēnē purquē rac bē'a më ldu'u ra grētē' rall. ²⁵Adē rqu'ni'di'i më chu guēni'i lu më shcuendē ra mēnē. Mizmē lē'ë më rac bē'a më lla na la'ni ldu'u mieti.

Jesús nu Nicodemo

3 Gu' tubi nguii nabērulē Nicodemo. Nall miembrē shtë partidē religiūsē fariseo nu nall tubi nguii namás lasac ladi ra më israelitē. ²Nicodemo guagná lē'ë Jesús guellē nu guní'ill:

—Mēsē. Rdē'ë na'a cuendē de quē Dios bēshe'ldē lē'ël parē ze'dē guēluá'al, purquē ni tubi adē chu gáquēdi'i guēlua'a pudērē nu milagrē cumē ziquē rúnēl, sulē si talē Dios quēbezēnúhi' lē'ël.

³Iurní guni'i Jesús lu Nicodemo: —Guldía rnia'a lul, el quē nagalē nacúbidi'i stubi, gáquēdi'i tsutēll catē rñibē'a Dios.

⁴Bēquebi Nicodemo: —Perē no es posiblē tubi nguii hia gu'shē, guēabrí gálēll stubi. ¿Ni mudē guēabrí guēu'll la'ni shní'all stubi parē galē stubi nacubi?

⁵Jesús bēquebi:

—Guldía rnia'a lul, el quē nagálēdi'i con nisē nu con Espíritu Santo, adē tsutēdi'ill catē rñibē'a Dios. ⁶Grētē' naná gulē ziquē ra cualquier mēnē, mēnē na ni, perē el quē naralē con Espíritu Santo, espíritu na ni. ⁷Adē rdzēguēē'di'i ldú'ul lo quē nagunia'a lul, grētē' napē quē guēsa'nē guēdchini vidē cubi la'ni ldu'u rall por pudērē shtë Dios. ⁸Lē'ë mbē rru'u nezē catē rac shtu'u mbē, nu rínil ruidē narunē mbē perē adē rdē'ēdi'ill cuendē ca nezē ze'dē mbē nu ca nezē zia'a mbē. Zni na grētē' nanapē vidē cubi por pudērē shtë Espíritu Santo.

⁹Iurní Nicodemo bëabrí guna'bē di'dzē:

—¿Perē llallē gac ndē'ë?

¹⁰Jesús guni'i lull:

—Lē'ël nal tubi mēsē ladi ra më israelitē nu adē guēnēdi'ill ndē'ë.

¹¹Guldía rnia'a lul, lē'ë na'a rac bē'a na'a lo quē naruadi'dzē na'a nu lo quē narlua'a na'a; nu na na'a testigu de lo quē guná na'a, perē lē'ë tē adē rialdídi'i ldu'u tē lo quē narni'i na'a. ¹²Gunia'a lu tē cusē narac lu guédchiliu perē adē gualdídi'i ldu'u tē. ¿Lla tsasē tē cusē shtë gube'e narnia'a lu tē?

¹³Ni tubi chu be'pi gube'e, sulē el quē nabēdchini de gube'e. Nahia nguii nabēshe'ldē Dios lu guédchiliu; lidcha na gube'e. ¹⁴Ziquē Moisés bēldísi' serpientē lu shlatē, zni zac con na, nguii nabēshe'ldē Dios lu guédchiliu; guna sufrir galguti; ¹⁵parē grē natsaldí ldu'i na, adē tsagnítidi'i rall sino napē rall vidē sin fin.

Rac shtu'u Dios grē mēnē

¹⁶'Dios nalē rac shtú'ui' ra mēnē narēta' lu guédchiliu; bēshe'ldē më

tubsë shini më parë grétë' narialdí ldu'i lë'ë shini më, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë nadë rialúdi'i. ¹⁷Dios adë bëshé'ldëdi'i shíni' lu gué'dchiliu parë gunë shíni' condenar ra mënë sino parë gúni' salvar ra mënë.

¹⁸El quë narialdí ldu'i shini Dios, nádi'i condenárëll, perë el quë adë nédí'i tsaldí ldu'u, hia nacondenárëll purquë nédí'ill tsaldí ldú'ull tubsë shini Dios. ¹⁹Ra nanédi'i tsaldí ldu'i shti'dza, nacondenárëll purquë iurë lë'ë llni bidë lu gué'dchiliu, más bëquitë ldu'u mënë nacahi quë llni. Adë rac shtú'udi'i rall llni. ¿Pëzielú? purquë runë rall cusë mal. ²⁰Grétë' lo quë narunë mal, rna zá'quëdi'i rall lu llni nu adë riabí'guëdi'i rall lu llni purquë lë'ë llni rlua'a ra cusë mal lo quë naquëhunë rall; ²¹perë grë lo quë narquitë ldu'u verdá, riabí'guëll lu llni të parë guená mënë de quë grë lo quë naquëhúnëll, ze'dë de Dios.

Lë'ë amigu shtë lliguë

²²Despuësë de ndë'ë, Jesús gua con ra shini gusë'dë më hashtë regiuni Judea. Gulezënú më lë'ë rai' dupë'në, nu bëchu'bë nisë rai' mënë. ²³Nu zac bëchu'bë nisë Juan Bautista lugar nabërlulé Enón guëlladchi Salim purquë nga'li rëta' zili nisë. Bidë ra mënë lu Juan, chubë nisë rall. ²⁴Zndë'ë guzac antsë bëtia'a ra mënë Juan lachigui'bë.

²⁵Iurní bëldá shini gusë'dë Juan, gudildi di'dzë rai' con tubi israelitë nabë'në cumplir custumbrë. Guzublú rall chupë di'dzë subrë

shcuendë lla gunë rall parë gac limpi rall lu Dios. ²⁶Iurní guaguëchi mënë lu Juan:

—Mësë, guná; el quë naguzunú lél'el stubi ladë guëë'gu Jordán, el quë bënël testificar napë quë guëdchíni', quëgchu'bë nísí'. Grétë' mënë zianaldë rall lél'i'.

²⁷Iurní guni'i Juan:

—Ni tubi adë chu nápëdi'i pudërë si talë adë bédé'ëdi'i Dios pudërë. ²⁸Mizmë lë'ë të na të testigu, gunia'a lu të de quë na nádia'a Cristo sino quë bëshé'ldë më na antsë guëdchíni'. ²⁹Ziquë tubi nabëtsë'a, rquitë ldú'ull purquë nápëll tsél'ëll, perë zac amigu shtë lliguë, quëquë diáguëll nu rquitë ldú'ull quëbezënull lliguë. Rínill lo quë naruadi'dzë lliguë. Zni iurne' nalé rquitë ldua'a. ³⁰Napë quë gáqui' más më ru'bë, perë na napë quë gaca ziquë nalasáquëdi'i.

El quë naze'dë de gube'e

³¹El quë naze'dë de gube'e, ni naná rribë'a más quë grë nguii. El quë naná mënë, no más nall më shtë gué'dchiliu nu ruadí'dzëll cusë shtë gué'dchiliu; perë el quë naze'dë de gube'e, ni ruadí'dzi' cusë shtë gube'e. Nápi' grë pudërë. ³²Lë'ë më quëhunë testificar lo quë naguná më nu lo quë nabini më, perë ni tubi adë chu rialdídi'i ldu'i lo quë narni'i më. ³³Perë el quë nagualdí ldu'u shti'dzë më de verdá, quëhúnëll ziquë el quë narqué sègi lu guichi; rquébill Dios na verdá. ³⁴El quë nabëshé'ldë Dios, ni ruadí'dzëll shti'dzë Dios purquë Dios rdë'ë Espíritu Santo sin medidë parë nguii ni të cuezënúhi' lë'ë

nguiu ni. ³⁵Dios Padre rac shtu'u shíni' nu bédë'ë më pudërë parë guëñibé'ai' grétë' cusë. ³⁶El quë narialdí ldu'u shini Dios, ni napë vidë sin fin, perë el quë nanédí'i tsaldí ldu'i shini Dios, gápëdi'ill vidë sin fin sino quë rëa'në cashtigu shtë Dios guéquëll.

**Biadi'dzënú Jesús tubi
na'a shtë Samaria**

4 Ra fariseo bini rall de quë napë Jesús más zihani shmëni' nu más zihani mënë naquëchu'bë nís'i' quë Juan Bautista. ²Lédëdi'i Jesús bëchu'bë nisë ra mënë sino shini gusë'dë më bëchu'bë nisë rai' ra mënë. ³Iurë lë'ë Jesús guc bë'a naguni'i ra fariseo, bëru'u më de Judea parë bëabrí më Galilea.

⁴Napë quë tédë më Samaria parë guëdchini më Galilea. ⁵Bëdchini më guë'dchi Sicar nanaqué regiuni Samaria. Sicar na rua' guiu'u lachi nabëdë'ë Jacob ziquë herenci parë shíni', José. ⁶Nga'li zúbëga'a guërzú nabërulë Guërzú shtë Jacob. Lë'ë Jesús ze'dë bédzágui'. Guzúbi' guëlladchi rua' guërzú; hia ziága'a ru ngubidzë. ⁷⁻⁸Ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë guë'dchi. Ziasi'i rai' naguëda'u. Mizmë iurní bédchini tubi na'a shtë Samaria rua' guërzú parë guëgúhi' nisë. Jesús guni'i lu na'a rë':

—Denú du'pë nisë gua'.

⁹Iurní lë'ë na'a shtë Samaria bëquebi:

—¿Pëzielú rná'bël nisë lua, nu më israelitë nal?

(Adë rni'i lu sá'di'i më israelitë lu ra më shtë Samaria.)

¹⁰Iurní guni'i Jesús:

—Si talë niac bé'al lo quë narne'e Dios ndigá, si talë niac bé'al chúlletí'i ndë'ë, el quë narna'bë nisë lul, naná'bël nisë lúhi' nu lë'i' guënë'ei' nisë narne'e vidë sin fin.

¹¹Lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, nápëdi'ill pë guëgul nisë la'ni guërzú. Más de ni guetë na guërzú. ¿Cátí'i nápël nisë narne'e vidë? ¹²Shtadë guë'lú hia'a Jacob bësëa'në guërzú rë' catë bíhi' nisë, lë'i' nu bi'i' ra shíni' nu con ra ma shtënë rai'. ¿Ni mudë más më ru'bë nal quë lë'ë Jacob?

¹³Bëquebi Jesús:

—Grëtë' el quë nagú nisë rë', guëabrí guëbidchi, ¹⁴perë el quë nagú nisë naná guëdë'a, jamás adë guëabrídí'i guëbídchill, purquë nisë naná guëdë'a rcasë la'ni ldú'ull cumë ziquë nisë shtë zini parë guëdë'ëin vidë sin fin.

¹⁵Iurní lë'ë na'a guni'i:

—Dadë, denú nisë ni tē parë adë guëbídchidia'a jamás nu gueldë cádia'a nisë ndë'ë.

¹⁶Repi Jesús:

—Guagna'bë tsé'lël nu bëabrí ndë'ë.

¹⁷Lë'ë na'a guni'i:

—Nápëdia'a tse'la.

Jesús guni'i iurní:

—Nápël rsunë, guní'ill verdá: “Nápëdia'a tse'la”, ¹⁸purquë ga' nguiu guc rai' tsé'lël nu el quë nanápël iurne', lédëdi'i tsé'lël. Verdá guní'ill.

¹⁹Iurë bini na'a lo quë naguni'i më, guní'ill:

—Dadë, llua'ahia nal tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios. ²⁰Shtadë guë'lú na'a, mënë Samaria, bë'në rai' adorar Dios lu dani rë', perë lë'ë

të më israelitë rni'i të Jerusalén na lugar catë runë tucarë gunë mieti adorar Dios.

²¹Jesús guni'i:

—Nanë, tsaldí ldu'u shti'dza; guëdchini iurë de quë lë'ë të gunë të adorar Dios Padre sin adë rquí'nidi'i guidë të lu dani rë' u tsa të Jerusalén. ²²Lë'ë të mënë Samaria, adë guënëdi'i të lo quë narunë të adorar perë lë'ë na'a, sí, nané na'a lo quë nardë'në na'a adorar purquë el quë nangunë salvar ra mënë, na më israelitë. ²³Perë guëdchini iurë nu mizme iurne', lë'ë ra mënë naná runë adorar Dios de verdá, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con ldu'u rall nu de acuerdë con enseñansë shtëna. Pues Dios Padre rac shtú'ui' gunë mënë adorar lë'i' manërë ni. ²⁴Dios na espíritu; ra narunë adorar lë'ë më, napë quë gunë rall adorar lë'ë më con espíritu nu de acuerdë con ra enseñansë shtëna.

²⁵Lë'ë na'a guni'i:

—Naná de quë guëdchini Mesías narni'i ra mënë, Cristo, el quë nagudili Dios parë gunibé'ai'. Iurë lë'ë më guidë, guëlu'a'ai' parë gac bë'a na'a shti'dzë Dios.

²⁶Repi Jesús:

—Nípa'ala, nahia mizme naquëadi'dzënul.

²⁷Iurní bédchini ra shini gusë'dë më; bédzëguë' ldu'u rai' de quë quëadi'dzënú Jesús tubi na'a, perë ni tubi de lë'ë rai' guni'i lu Jesús: “¿Pëzielú quëadi'dzënul lë'ëll?” u “¿Pë quëgna'bë dí'dzël lu na'a?”

²⁸Iurní lë'ë na'a bësëa'nëgá rë'ë; bëabrill parë guëdchi catë guagní'ill lu ra ngui:

²⁹—Gulë cha të guená të tubi ngui naguni'i grë lo quë nabëna. ¿Adë lë'ë narni'i ra mënë Cristo ndë'ë?

³⁰Iurní bër'u ra mënë guë'dchi. Bédchini rall lu Jesús. ³¹Mientras lë'ë shini gusë'dë më bënë rai' ruëguë lu më; repi rai':

—Mësë, gudáu.

³²Perë Jesús guni'i:

—Na napa tubi dau naná guënëdi'i të.

³³Ra shini gusë'dë më guzublú rai' guna'bë dí'dzë lu sa' rai':

—Aquë, ¿nu chu be'dënú nagudáuhi'?

³⁴Perë Jesús bëquebi:

—Dau shtëna na guna cumplir voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na. ³⁵Adë guní'di'i të: “Runë faltë stapë mbehu parë guëru'u cusechë”. Rnia'a lu të, gulë guná, hia bëquichi bëcuelë shtë guezë; bëga'a iurë shtë cusechë. ³⁶El quë narunë dchi'ni, runë tucarë tsu pagu shtëll. Grëtë' lo quë narcabní, guécá'all cusechë; nápëll premi lu gube'le. El quë narcabní nu el quë narldë guëni'a, rquitë ldu'u rall juntë.

³⁷Verdá na lo quë narni'i dichë: “El quë narcabní, ni na tubi; el quë narldë guëni'a, ni na stubi”. ³⁸Na bëshe'lda lë'ë të parë tsagni'i të lu mënë perë stubi el quë nague'dënú mënë lua. Zni stubi mënë bënë dchi'ni perë lë'ë të quëhunë të provëchë grëtë' dchi'ni shtë rall.

³⁹Cantidá mënë shtë guë'dchi Samaria, gualdí ldu'u rall Jesús por lo quë naguni'i na'a iurë lë'ë na'a guni'i: “Guni'i më grë lo quë nabëna”. ⁴⁰Iurní bédchini ra mënë shtë Samaria lu më; bënë rall

ruèguè lu mè tè parè guèa'nè mè con lè'è rall. Bèa'nénú mè lè'è rall chupè dzè. ⁴¹Nu másru'u zihani mènè gualdí ldu'u rall iurè bini rall lo què naguni'i Jesús. ⁴²Iurní guni'i rall lu na'a:

—Iurne' rialdí ldu'u na'a, lèdè niá'asèdi'i por lo què naguní'il lu na'a, sino què mizmè lè'è na'a bini na'a shtí'dzi', nu rac bè'a na'a de què verdá mè rè' na el què nangunè salvar mènè shtè guè'dchiliu.

Jesús bènèac tubi llguè'nè naquèrèldè zitu parè lè'è mè

⁴³Despuèsè de guèrupè dzè, Jesús bèru'u Samaria. Ziaglái'gui' nezè shtéhi' parè regiuni shtè Galilea.

⁴⁴Mizmè Jesús bè'nè testificar de què grètè' ra muzè shtè Dios, adè rúnèdi'i mènè rēspēti lè'è rai'. Sulè stubi lugar runè mènè rēspēti muzè shtè Dios. ⁴⁵Iurè bēdchini Jesús Galilea, ra mènè ni bè'nè rall recibir lè'è mè con bien purquè gua rall laní Pascu ciudá Jerusalén; guná rall lo què nabè'nè mè, ra milagrè nabé'ni'.

⁴⁶Iurní Jesús bëabrí Caná shtè Galilea catè bé'ni' cambi nisè vini. Bini tubi mè ru'bè shtè gobiernè de què bēdchini Jesús ndè. Nguui ni nāpēll tubi shínill narac ll'u'u guè'dchi Capernaum. ⁴⁷Iurè lè'è nguui ni bini de què Jesús bēdchini Galilea, guagnall nu bē'nēll ruèguè lu mè parè tsa mè lídchill tè parè gunèac mè shínill purquè hia casi rlullè llguè'nè. ⁴⁸Iurní Jesús guni'i:

—Lè'è tè adè rialdídi'i ldu'u tè si talè rnádi'i tè milagrè.

⁴⁹Perè lè'è narunè shchi'ni gobiernè guni'i:

—Dadè, nasesè, cha lidcha purquè aquè zati shinia.

⁵⁰Iurní Jesús guni'i:

—Bëabrí lídchil; lè'è shínil nabani.

Nguui ni gualdí ldu'ull shtí'dzè Jesús. Lueguè zëagzèll lídchill.

⁵¹Iurè lè'è nguui be'dè guézé lídchill, lè'è ra muzè naquèrèldè hui'u, guagtsa'guèlú rall lè'è nguui; repi rall lúhi'.

—Lè'è shínil bëac.

⁵²Iurní guna'bè dí'dzèll:

—¿Ca iurè bëac llguè'nè? ¿Ca iurè guzublú nahue'i?

Repi rall:

—Na'guè ziquè rquè tubi guadze' bëru'u shldi.

⁵³Lè'è shtadè llguè'nè bēdē'èll cuendè de què mizmè iurè ni guni'i Jesús: “Shínil nabani”. Lè'è nguui ni con grè shfamíllil gualdí ldu'u rall Jesús.

⁵⁴Ni na segundè milagrè nabè'nè Jesús despuèsè bëru'u mè Judea parè guziá'ai' Galilea.

Tubi narac galguidzè llanguè

5 Despuèsè gudèdè ra dzè, bè'nè tucarè tubi laní shtè mè israelitè, nu Jesús gua parè Jerusalén. ²Mizmè ciudá ni cerquè rua' puertè nalè Puertè shtè Lli'li, nanú tubi tanquè ru'bè shtè nisè. Lugar ni lèhin Betesda con dizé hebreo. Napin gal'i portali alrededurè shtè tanquè. ³Nga'li rēta' zihani narac ll'u'u; naga'a rai' lu daa'. Nanú ciegu; nanú cujè; nanú narac galguidzè llanguè. Quèbezè rai' parè guèni'bi nisè. ⁴Rni'i rai' ridè tubi ianglè la'ni tanquè parè rní'bi' nisè. Primèrè nariutè la'ni nisè despuèsè lè'è ianglè bëni'bi

nisë, guëáquëll de cualquier galguidzë. ⁵Ndë nanú tubi nguiu; hia guc treinta y ocho izë rac llú'ull. ⁶Iurë lë'ë Jesús guná lu nguiu naga'a, bëdë'ë më cuendë de quë hia zihani izë nagá'all lu galguidzë. Repi Jesús:

—¿Gu rac shtú'ul guëáquëll?

⁷Lë'ë më narac llu'u bëquebi:

—Dadë, rac shtua'a perë chu nádi'i guëtia'a na la'ni nisë iurë lë'ë nisë rni'bi. Cadë vësë narac shtua'a tsahia la'ni nisë, lë'ë stubi rlaguë la'ni nisë primëre.

⁸Jesús guni'i:

—Guashtë nga'li. Bëtëá shtaa'l nu bëagzé.

⁹Mizmë iurní lë'ë nguiu bëac. Bëtëall shtaa'll nu guzublú rzëll. Perë dzë ni na dzë narzi'i ldu'u ra mënë. ¹⁰Iurní ra më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë, guni'i rall lu el quë nabëac:

—Nápëdi'il permissi parë guá'al shtaa'l purquë nedzé rzi'i ldu'u ra mënë.

¹¹Lë'ë nguiu bëquebi:

—El quë nabënëac na guni'i lua: “Bëtëá shtaa'l nu bëagzé”.

¹²Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Chull guni'i lul? “Bëtëá shtaa'l nu bëagzé”.

¹³Perë lë'ë nguiu adë guënëdi'ill chu bënëac lé'ëll purquë Jesús gunitilú më ladi ra mënë zihani narëta' lugar ni. ¹⁴Despuësë lë'ë Jesús bëdia'guëllú nguiu ni la'ni iádu'u; iurní guni'i më:

—Guná, hia lé'ëll bëáquëll; adë rúnëdi'ill duldë të adë guíddëdi'i galguidzë más peor guëquëll.

¹⁵Lë'ë nguiu zëagzëll iurní.

Guagdë'ëll partë lu ra më israelitë

de quë Jesús bënëac lé'ëll. ¹⁶Por ni lë'ë rall guzunaldë rall lë'ë Jesús parë quini rall lë'ë më purquë bë'në më milagrë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁷Perë Jesús guni'i lu rall:

—Shtada todavía canihúni' dchi'ni; adë rbézëdi'i rúni' dchi'ni; nu zac quëhuna dchi'ni.

¹⁸Por ni ra contrari shtë më, másru'u rac shtu'u rall quini rall lë'ë më purquë lëdë niá'asëdi'i rúnëdi'i Jesús cuendë ra custumbrë shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, sino quë quëhúni' lé'i' ziquë Dios; guni'i më Dios na Shtádi'.

Pudërë nanapë shini Dios

¹⁹Iurní Jesús guni'i:

—Guldía rnía'a de quë nahia shini Dios; adë gáquëdi'i guna según voluntá shtëna; sulamëntë runa lo quë narunë Shtada. Grëtë' lo quë narunë Shtada, mizmë manërë runa ²⁰purquë Shtada rac shtú'ui' na.

Quëglua'a më na grë lo quë narunë më. Todavía runë faltë cusë ru'bë naguëlua'a më na, cusë nartsëguëë' ldu'u të. ²¹Ziquë Shtada rcua'ñi ra tēgulë parë guëbani rai', igual guënehia vidë parë ra narac shtua'a guëbani rai'. ²²Cumë ziquë Dadë adë rúnëdi'i' juzguë ni tubi chúdi'i, sino bëne'e më pudërë guiahia parë guna juzguë lë'ë ra mënë të parë gunë mënë rëspëti na igual ziquë runë rall rëspëti Shtada. ²³El quë nadë rúnëdi'i rëspëti na, adë rúnëdi'ill rëspëti Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu gué'dchiliu.

²⁴Guldía rnía'a, el quë narquë diagnë shti'dza lo quë narnia'a nu tsaldí ldu'ull el quë nabëshe'ldë na, nápëll vidë sin fin. Adë gáquëdi'i

condenárëll; gudédëll lu galguti. Iurne' nápëll vidë nanadë rialúdi'i. ²⁵Verdá rnia'a, hia bëga'a iurë lë'ë ra tégulë guini rai' voz shtë shini Dios. Grétë' naguëzu'bë diaguë voz shtë më, guëbani rall parë siembrë ²⁶purquë ziquë grë mieti nabani rall por pudërë shtë Dadë Dios, también bédë'ë më derechë lu shini më parë gápi' mizmə pudërë. Rac guëdë'a vidë parë ra mënë. ²⁷Nu bédë'ë më derechë lu shini më parë gúni' juzguë ra mënë purquë náhi' nguiu nabëshe'ldë Dios lu guédchiliu. ²⁸Adë rdzëguë'di'i ldu'u të ndë'ë purquë guédchini iurë grë ra tégulë guini rai' chahia, nu guëru'u rai' la'ni ba'a. ²⁹Grétë' el quë nabë'në bien, guëbani rall; gac resucitar rall parë vidë sin fin perë grétë' ra nabë'në mal, guëbani rall; gac resucitar rall parë gac condenar rall.

Napë më pudërë

³⁰'Na adë gáquëdi'i guna shcuendë iubia; quëhuna juzguë según di'dzë narni'i Shtada lua. Tubldí quëhuna juzguë; adë rúnëdia'a según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtë el quë nabëshe'ldë na. ³¹Si talë rnia'a favurë de na, lo quë narnia'a nádi'in ziquë tubi nanasac ³²perë nanú stubi testigu narni'i favurë de na. Nu rac bë'ahia de quë grë el quë narni'i më ni de na, lasaquin; verdá nahin. ³³Lë'ë të bëshe'ldë të el quë naguagna'bë di'dzë lu Juan Bautista, perë lo quë nabëquebi Juan de na, verdá nahin. ³⁴Perë na adë rquí'nidia'a guëni'i mënë favurë de na. Rnia'a lu të di'dzë rë' parë

gac salvar të. ³⁵Juan nadë más náhi' ziquë tubi lintërnë, ziquë narzianí parë ra mënë, nu lë'ë të guagnaldë të tēchi Juan por du'pë tiempë. Bëquitë ldu'u të shti'dzi'. ³⁶Perë na napa testimonio más lasac lo quë naguni'i Juan. Grétë' cusë el quë naruna, bëne'e Shtada parë guna cumplirin. Milagrë naquëhuna, rne'e prëbë de quë verdá bëshe'ldë Dios na. ³⁷Lë'ë Dadë nabëshe'ldë na, bë'ni' testificar de na, perë lë'ë të nunquë adë bínidi'i të cha' më, nu nunquë adë gunádi'i të lu më. ³⁸Grétë' diza'quë shtëni', adë gutédi'in la'ni ldu'u të purquë nédi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë el quë nabëshe'ldë më. ³⁹Lë'ë të bësë'dë të la'ni ra Sagradas Escrituras con llëru'bë cuidá parë guëdzëlë të la'ni librë ni nezë parë gapë të vidë sin fin, perë rnia'a lu të, ra Sagradas Escrituras rne'e testimonio chu nahia ⁴⁰perë adë nédi'i të guidë të lua parë gapë të vidë sin fin.

⁴¹'Na adë rcádia'a hunurë shtë mënë. ⁴²Más de ni nanéa lë'ë të adë rac shtú'udi'i të Dios. ⁴³Na zelda por lë Shtada, perë adë bë'nëdi'i të recibir na. Perë si talë guédchini stubi më por mizmə lëll, ni sí, gunë të recibir lë'ëll. ⁴⁴¿Llallë tsaldí ldu'u të na purquë rguili të guëni'i mënë bien de lë'ë të? Adë rguíldi'i të lë'ë hunurë naze'dë de Dios verdaderë. ⁴⁵Gulë tsasé de quë na adë guédchi'ba galquiá guëc të delantë de Shtada. El quë naguédchi'bë galquiá guëc të, na el quë nabëquë'ë Moisés, mizmə lë'i' el quë más rianaldë të tēchi'. ⁴⁶Si talë lë'ë të nialdí ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés, nu zac shti'dza

nialdí ldu'u të purquë Moisés bëquë'ë shcuenda. ⁴⁷Perë si talë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë nabëquë'ë Moisés ñlla tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a lu të?

Jesús bēdē'ē nagudáu ga'i mili nguui

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Despuēsē de ndē'ē, Jesús gua stubi ladē rua' nisē ru'bē shtë Galilea; mizmē nisē ni lēhin Tiberias. ²Zihani mēnē guanaldē lē'ē mē purquë guná rall ra cusē ru'bē nu milagrē lo quë nabē'nē mē. Bēnēc mē ra narac ll'u'u. ³Iurní lē'ē Jesús be'pi guēc tubi lumē. Guzubē mē nga'li con ra shini gusē'dē mē. ⁴Guëlladchi ze'dē guēdchini laní Pascu, laní shtë ra israelitē. ⁵Iurē Jesús guná cantidá mēnē zianaldē lē'ē mē, guni'i mē lu Felipe: —¿Ca guiasí'i hia'a nagáu mēnē zihani rē'?

⁶Guni'i mē të nia'a pē guēni'i Felipe purquë Jesús hia rac bé'ai' guadē el quë nagonē mē. ⁷Iurní Felipe bëquebi:

—Chupē gahi'u'a bëllē bēdchichi guetēshtildi, adē gáldēdi'i parē ni siquierē tubi pedasē gau cadē tubi de lē'ē rall.

⁸Andrés, tubi shini gusē'dē mē, nu náhi' bëchi Pedro; guni'i:

⁹—Ndē zuga'a tubi llguē'nē. Nuá'all ga'i guetēshtildi nu chupē mbeldē, ñpē gunē ndē'ē parē blac mēnē zihani?

¹⁰Iurní Jesús guni'i:

—Gulē guni'i lu grētē' mēnē të parē subē ra mēnē.

Nga'li cantidá ra gui'lli nanú lu guiu'u, subē rall. Iurní guzubē ra mēnē ziquē ga'i mili nguui. ¹¹Jesús

guna'zi guetēshtildi. Bēdē'ē mē graci lu Dios. Iurní bēdē'ē mē guetēshtildi cua'a ra shini gusē'dē mē. Hia lē'ē rai' guati'dzē rai' guetēshtildi parē grētē' el quë nazúbēga'a. Zni bē'nē mē con mbeldē. Grētē' gudáu tantē lo quë narac shtu'u rall. ¹²Iurē lē'ē rai' gualú gudáu, Jesús guni'i lu ra shini gusē'dē mē:

—Gulē bētēá grē pedasē nabē'nē subré të parē adē shínidi'i ni tubi.

¹³Bētēá rai' pedasē nabē'nē subré; tsadzē rai' chi'bē chupē tēpē grē ra pedasē nabē'nē subré de lo ga'i guetēshtildi. ¹⁴Iurē guná ra mēnē lo quë nabē'nē Jesús nu milagrē nabēlua'a mē lu rall, guni'i rall:

—Ndē'ē sí, de verdá náhi' el quë naruadi'dzē shti'dzē Dios, el quë nanapē quë guēdchini lu guē'dchiliu.

¹⁵Jesús guc bē'a de quë rac shtu'u rall gua'a rall lē'ē mē la fuersē parē gac mē rēy shtë rall. Iurní biequi mē de nga'li. Zia'a mē parē tubi dani parē guēquērdē mē lē'ēsē mē.

Jesús rzē lu nisē

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶Iurē lē'ē gue'lē gu', ra shini gusē'dē mē bietē rai' rua' nisē.

¹⁷Guatē rai' la'ni tubi barcu. Iurní guna'zi rai' nezē parē stubi ladē rua' nisē parē guēdchini rai' Capernaum, Hia nacahi iurní, nu Jesús la'di guēabridi'i'. ¹⁸Iurní guzublú tubi mbē dushē. Ra olē shtë nisē ru'bē nalē rzuldí. ¹⁹Iurē lē'ē rai' ziazú rai' cumē ziquē ga'i u shu'pē kilómetro lu nisē, iurní guná rai' lu Jesús; ziabi'guē mē rua' barcu. Rzēhi' lu nisē. Iurní bēdzēbē ra nguui

nananú la'ni barcu ²⁰perë Jesús guni'i:

—Na ndë'ë; adë rdzëbëdi'i të.

²¹Iurní bëquitë ldu'u rai'; rac shtu'u gunë rai' recibir lë'ë më la'ni barcu. Mizmë iurní bëdchini rai' catë zia'a rai'.

Quëguili ra mënë lë'ë Jesús

²²Stubi dzë ra mënë nabëa'në stubi ladë rua' nisë ru'bë, bëdë'ë rall cuendë de quë shini gusë'dë më zia'a rai' la'ni lúniquë barcu naná zuga'a nga'li perë Jesús adë guanáldëdi'i lë'ë rai'. ²³Perë mientras bëdchini sëbëldá barcu naze'dë de guë'dchi Tiberias, tubi lugar nanaquë catë gudáu ra mënë guetështildi, catë bëdë'ë Jesús graci lu Dios por guetështildi. ²⁴Perë iurë guná ra mënë de quë adë nídi'i Jesús, nilë ra shini gusë'dë më nídi'i rai'; iurní guaté rall la'ni ra barcu. Zia'a rall parë Capernaum. Bëdchini rall; caguili rall lë'ë Jesús.

Guetështildi nanabani

²⁵Iurë bëdia'guëlu rall Jesús, guna'bë di'dzë rall lu më:

—Mësë, ¿guc bëdchínil ndë'ë?

²⁶Jesús guni'i:

—Guldía rní'a, caguili të na, lédëdi'i purquë guná të nu riasë të ra milagrë nabëna, sino caguili të na sulë purquë gudáu të guetështildi hashtë bielë të. ²⁷Adë rúnëdi'i të dchi'ni por cumidë naná rialú sino quë gulë bë'në dchi'ni tubi dau lo quë nunquë adë rialúdi'i nu rne'ëin vidë sin fin. Lë'ë dau ni rne'e nguii nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, purquë Dios bëne'ëin parë na. Bëlua'a Dios con milagrë nahia el quë narquitë ldú'i'.

²⁸Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Lla guëdë'në na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios?

²⁹Jesús bëquebi:

—Lo quë narac shtu'u Dios gunë të, tsaldí ldu'u të el quë nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu.

³⁰Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Pë milagrë guëlu'al të parë guená na'a nu tsaldí ldu'u na'a shtí'dzël? ¿Pë sēñi guéné'el parë lë'ë na'a? ³¹Ra shtadë guëlu hia'a gudáu rai' guetështildi maná lu shlatë cumë ziquë rni'i Sagradas Escrituras: “Dios bëdë'ë guetështildi de gube'e; gudáu rai”.

³²Jesús bëquebi:

—Guldía rní'a, lëdë Moisés bëdë'ë guetështildi naze'dë de gube'e sino quë Shtada; cagdë'ë më guetështildi verdadërë naná ze'dë de gube'e ³³purquë guetështildi narne'e Dios, na el quë naze'dë de gube'e. Nu rdë'i' vidë sin fin parë ra nguii.

³⁴Iurní guni'i rall:

—Dadë, bëne'e guetështildi ni'i grë dzë nu parë siemprë.

³⁵Jesús guni'i:

—Na nahia guetështildi narne'e vidë sin fin. El quë naguidë lua, nunquë adë guëldí'a'nëdi'ill jamás. Nu el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nunquë adë guëbídchidi'ill. ³⁶Ziquë gunia'a lu të, guná të lua perë nēdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ³⁷Grë lo quë narne'e Shtada parë na, ni ze'dë lua, nu el quë naze'dë lua adë guëgúdia'a tëchi fuërë ³⁸purquë na zéldëdia'a de gube'e parë guna según voluntá shtëna sino parë guna según voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na.

³⁹Voluntá shtë Shtada, el quë nabêshe'ldë na, es quë ni tubi adë chu guëntidia'a lo quë nabëne'e mē sino quë guëcua'ñia ra mēnē ni lúltimē dzē. ⁴⁰Voluntá shtë mē el quë nabêshe'ldë na, es quë grét' el quë naguēná lu shini Dios nu tsaldí ldú'ull lē'ē mē, gapē rall vidē sin fin. Na guëcua'ñia lē'ē rall lúltimē dzē.

⁴¹Iurní ra mē israelitē guzublú guni'i guidzē rall lē'ē Jesús purquē guni'i mē: “Na nahia guetështildi naze'dē de gube'e”. ⁴²Iurní guni'i rall:

—Nguiu rē' na shini José. Lē'ē hia'a nané hia'a shtádëll nu shn'f'all. ¿Pëzielú rní'll de quë zé'dëll de gube'e?

⁴³Jesús guni'i iurní:

—¿Pëzielú ruadi'dzē tē cuntrē na? ⁴⁴Ni tubi adë chu guídëdi'i lua lē'ēsē, napē quë Shtada, el quë nabêshe'ldë na, guësédchini mē mēnē lua, nu na guëcua'ñia lē'ëll lúltimē dzē. ⁴⁵Ra librē shtë ra nabiadi'dzē shti'dzē Dios guahietē, rní'i zdē'ē: “Dios guëlua'a grē ra mieti”. Zni grét' el quë naguëqué diagüē shti'dzē Shtada nu el quë nabëdē'ē cuendē shti'dzi', ni ridē lua.

⁴⁶Ni tubi adë chu gunádi'i lu Shtada; sulē na gunahia lu mē purquē na zelda de Dios. ⁴⁷Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nápëll vidē sin fin. ⁴⁸Na nahia guetështildi narne'e vidē eternē.

⁴⁹Ra shtadē guëlü hia'a gudáu rai' maná lu shlatē perē guti rai'.

⁵⁰Lē'ē guetështildi verdadērē ze'dē de gube'e; si talē gudáu tubi nguü guetështildi ni, guëbánill tubi vidē nanadē rialúdi'i; gátidi'll.

⁵¹Na nahia guetështildi verdadērē naze'dē de gube'e. Si talē gau nguü guetështildi ni, nápëll vidē sin fin. Lē'ē guetështildi nardē'a na prupi shcuërpa. Guëdē'ahin parē gac salvar ra mēnē narēta' lu guë'dchiliu.

⁵²Iurní lē'ē ra israelitē guzublú rall quëchupē di'dzē lu sa' rall, mizmē lē'ē rall. Guni'i rall:

—¿Llallē gac guëne'e mēnē ni mizmē shcuérpi' guëdáuha'a?

⁵³Jesús guni'i lu rai':

—Guldía rnia'a, si talē lē'ē tē gáudi'i tē cuerpē shtë nguü nabêshe'ldē Dios lu guë'dchiliu, nu si talē gúdi'i tē rēnē shtēnē mē ni, nápëdi'i tē vidē sin fin. ⁵⁴El quë nagáu cuerpē shtēna nu el quë nagú shrēna, nápëll vidē sin fin, nu na guëcua'ñia lē'ëll lúltimē dzē. ⁵⁵Cuorpē shtēna na verdadērē cumidē nu rēnē shtēna na bebidē verdadērē. ⁵⁶El quë nagunē recibir na ziquē cumidē verdadērē nu ziquē bebidē verdadērē, guëbaninull na, nu quëbezēnúa lē'ëll. ⁵⁷Lē'ē Dadē Dios nanabani, bēshe'ldē mē na, nu nabania por lē'i'. El quë nagunē recibir na, guëbánill por pudērē shtēna. ⁵⁸Na ruadi'dza shcuendē guetështildi naná ze'dē lu gube'e. Guetështildi rē' nádi'i cumē ziquē maná naná gudáu ra shtadē guëlü hia'a; aunquē gudáu rai' maná, guti rai'. El quë nagáu guetështildi verdadērē, guëbánill parē siembrē.

⁵⁹Jesús bēlua'a grét' ra cusē rē' la'ni iádu'u shtë Capernaum.

Di'dzē nanapē pudērē parē siembrē

⁶⁰Iurní zihani ra narianaldē lē'ē Jesús, iurē bini rall di'dzē rē', guni'i rai':

—Naganë di'dzë rë'. ¿Chu rac tsaldí ldu'u shti'dzë Jesús?

⁶¹Iurní lë'ë Jesús bēdē'ë cuendē de quē ra shini gusē'dē mē guni'i rai' mizmə di'dzë; guna'bē di'dzë mē lu rai':

—¿Pē gulaguē llanē ldu'u tē por shti'dza? ⁶²¿Pē gunē tē si talē guēná tē lu nguui nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu, tsépi' catē cabézi' más antsē? ⁶³Lē'ë Espíritu Santo rne'e vidē sin fin; lē'ë cuerpē shtē nguui adē nápēdi'in pudērē. Ra di'dzë narnia'a lu tē, na pudērē shtē Espíritu parē gapē tē vidē sin fin. ⁶⁴Perē todavía nanú sēbēldá de lē'ë tē, adē rialdídi'i ldu'u tē shti'dza.

Jesús guc bē'a dizdē principi chu el quē narialdídi'i ldu'i nu guc bē'a mē chu el quē naganē intriegu lē'ë mē.

⁶⁵Guni'i mē:

—Por ni gunia'a lu tē, ni tubi adē chu guidē lua si talē Shtada adē gue'dēnúdi'i mē nguui ni lua.

⁶⁶Dizdē iurní cantidá mēnē nazianaldē lē'ë Jesús, bēsa'nē rall lē'ë mē; hiadē rzēnúdi'i rall lē'ë mē.

⁶⁷Iurní lē'ë Jesús guna'bē dí'dzi' lu ra chi'bē chupē shini gusē'dē mē:

—¿Pē nu lē'ë tē rac shtu'u tē guēsa'nē tē na?

⁶⁸Perē Simón Pedro bēquebi:

—Dadē, ¿callē guíá na'a? Sulē lē'ël ruadí'dzēl di'dzē narne'e vidē sin fin. ⁶⁹Lē'ë na'a gualdí ldu'u na'a de verdá nu rdē'ë na'a cuendē de quē nal Cristo, shini Dios nanabani.

⁷⁰Jesús bēquebi:

—Gudilia chi'bē chupē tē perē tubi de lē'ë tē na mēdzabē.

⁷¹Zni quēgni'i mē shcuendē Judas Iscariote, shini Simón purquē Judas

bē'nē intriegu lē'ë mē parē gati mē. Bē'nē Judas ni aunquē nall tubi de chi'bē chupē shini gusē'dē mē.

Ra bēchi Jesús adē gualdídi'i ldu'u rall lē'ë mē

7 Despuēsē de ndē'ë, Jesús zia'a regiuni shtē Galilea. Adē rac shtú'udi'i mē niazē mē Judea purquē ra contrari shtē mē rac shtu'u rall quini rall lē'ë mē. ²Perē hia ziagdchini laní narni'i rall Laní shtē Cusechē; na laní parē grē ra mēnē israelitē. ³Ra bēchi Jesús guni'i rall lu mē:

—Adē réá'nēdi'il ndē'ë; guziá'al parē Judea tē parē grētē' naze'dē naldē lē'ël, ra naquērelde ndē, guēná rall milagrē narúnēl. ⁴Pues si talē tubi mēnē rac shtu'u gac bē'a mēnē chu nall, adē rúnēdi'ill milagrē naga'chi. Hia quē lē'ël rúnēl ra milagrē, bē'nē lo mizmə delante lu grē mēnē shtē guē'dchiliu.

⁵Nilē ra bēchi Jesús adē gualdídi'i ldu'u rall lē'ë mē. ⁶Iurní guni'i Jesús:

—Runē faltē guēga'a iurē parē guēnē mēnē chu nahia, perē parē lē'ë tē grē iurē na igual. ⁷Grē ra narialdídi'i ldu'i Dios, adē guēldēnúdi'i rall lē'ë tē, perē na, sí, rna zá'quēdi'i rall lua purquē na runa grētē' lo quē narni'i Dios. Nu clarē rlua'a lo quē naquēhunē rall, nádi'in bien sino mal nahin. ⁸Gulē gua laní. Na adē tsádia'a purquē la'di bēga'a iurē guēlua'a pudērē shtēna.

⁹Despuēsē de guni'i mē zni, bēa'nē mē Galilea.

Jesús gua lu laní

¹⁰Despuēsē de gua ra bēchi Jesús laní, nu zac Jesús gua mē laní.

Lédëdi'i shlatë shlatë gua më sino casi naga'chi gua më. ¹⁴Ra contrari shtë më caguili rall lë'ë më lu laní, nu guni'i rall:

—¿Gua cha'a nguui ni?

¹²Ladi ra mënë zihani quëadi'dzë ra mënë shcuendë më. Ze'dë narni'i: “Tubi nguui za'quë na më rë”. Stubi rall rni'i: “Nádi'i më za'quë sino rguguë mënë ni ra mënë”.

¹³Perë ni tubi rall adë bërú'udi'i rall favurë de lë'ë më purquë rdzëbë rall ra contrari shtë më.

¹⁴Hia guërudë laní ziazú; iurní Jesús guaté iádu'u ru'bë. Guzublú quëglua'a më. ¹⁵Ra mënë israelitë nabini shti'dzë më, nalë rdzëguë' ldu'u rall lo quë narni'i më. Guni'i rall:

—¿Lallë rac nguui rë' lëtrë? ¿Ca guagsë'dëi'?

¹⁶Jesús bëquebi:

—Enseñansë narluá'ahia, lëdë shtënëdia'ain, sino ze'din de lë'ë më nabëshe'ldë na. ¹⁷Si talë cualquier mënë na dispuestë gúnëll ziquë rac shtu'u Dios, gunguë bé'all ldai' nacagluá'ahia, ze'din de Dios; gac bé'all lédëdi'in por mizme shcuenda. ¹⁸El quë naruadi'dzë por mizme léhi', rac shtú'ull hunurë shtë ra mënë perë el quë naruadi'dzë parë gúnëll honrar el quë nabëshe'ldë më ni, ni sí, nall verdá. Nídi'i bishi la'ni ldú'ull.

¹⁹¿Pëllë adë nádi'i verdá de quë Moisés bënë'e lëy parë lë'ë hia'a? perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, ni tubi de lë'ë tē adë nēdi'i tē guëzu'bë diaguë tē lëy ni. ¿Pëzielú rac shtu'u tē quini tē na?

²⁰Ra mënë bëquebi:

—Nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. ¿Chull de lë'ë na'a rac shtu'u quini lë'ël?

²¹Jesús guni'i:

—Por tubi cusë nabëna, grëtë' tē rdzëguë' ldu'u tē hashtë pë nápëdi'i guëni'i tē ²²perë Moisés bënë'e tubi custumbrë religiüsë narunë ra mënë con ra ngulë'në. Lédëdi'i guzublú Moisés custumbrë ni sino quë shtadë guë'lú hia'a más antsë, bënë'e rall custumbrë ni; por ni riuguë du'pë partë delicadë shtë ngulë'në aunquë runë tucarë dzë narzi'i ldu'u mënë. ²³Pues iurne' parë adë gunë fáltëdi'i lëy nabëquë' Moisés, lë'ë tē quëhunë tē cumplir custumbrë ni aunquë na dzë narzi'i ldu'u mënë. ¿Pëzielú rldënú tē na purquë bënëaca tubi nguui dzë descansë? ²⁴Adë rúnëdi'i tē juzguë según cusë narná tē sino gulë bënë juzguë tubldí.

Guni'i Jesús zé'di' de Dios

²⁵Iurní bëldá ra naquërelde Jerusalén, guzublú rall quëgna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë lëdë lédëdi'i naquëguili contrari shtënëll parë gáti'? ²⁶Gulë guná, lë'ëll quëadí'dzëll delantë lu grë mënë nu adë pë rni'i contrari shtëhi'. ¿Ni mudë ra më gushë shtë iádu'u, rialdí ldu'u rall lë'ë nguui ni, de quë lë'i' náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guëni'bë'ai'? ²⁷Perë lë'ë hia'a nané hia'a ca nezë zé'di', perë iurë Cristo guëdchíni', ni tubi adë guënë'edi'i cuendë ca nezë guídí.

²⁸Iurë lë'ë Jesús bini zndë'ë, quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë. Fuertë guni'i më:

—Lë'ë tē runguë bë'a tē na nané tē nezë ca zelda. Zéldëdia'a por partë shtëna sino bëshë'ldë

më naná verdá, perë adë runguë bé'adi'i të lé'i'. ²⁹Perë na, sí, runguë bé'ahia lë'ë më purquë de lë'ë më zelda, nu bëshe'ldë më na.

³⁰Iurní guc shtu'u rall niua'a rall lë'ë më prësi, perë ni tubi chu adë guná'zidi'i lë'ë më purquë la'di guëga'a iurë gati më. ³¹Perë cantidá mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më nu guni'i rall lu sa' rall:

—Iurë lë'ë Cristo guëdchini lu guë'dchiliu, ¿ni mudë gúni' milagrë más naru'bë quë ra milagrë naquëhunë nguiu rë'?

**Ra fariseo bëshe'ldë soliar
parë guëna'zi rall Jesús**

³²Ra fariseo bini rall shti'dzë mënë, lo quë narni'i rall shcuendë Jesús. Iurní lë'ë rall juntë con ra bëshuzi naná më ru'bë entrë lë'ë rall, bëshe'ldë rall soliar shtë iádu'u parë gua'a rall lë'ë më prësi.

³³Iurní guni'i Jesús:

—Guëbezënúa lë'ë të stu'pë tiempë más. Despuësë de ni, guëabrá; guzëahia lu më nabëshe'ldë na.

³⁴Lë'ë të tsatili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i tsa të catë quërela.

³⁵Iurní lë'ë ra contrari shtënë Jesús guzublú rna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Callë tsa nguiu rë'? nu adë gáquëdi'i chu tsatili lé'ëll. ¿Ni mudë guziá'all parë stubi guë'dchi zitu catë quërelde más më israelitë entrë ra mënë griego? ¿Ni mudë tsagluá'all mënë nanádi'i israelitë?

³⁶¿Pë runë cuntienë naguni'ill:

“Quili të na perë adë guëdzélëdi'i të na purquë adë gáquëdi'i të tsa të catë quërela?”

Nisë nardë'ë vidë sin fin

³⁷Hia bëga'a lúltimë dzë shtë laní, dzë namás delicadë. Dzë ni lë'ë Jesús guasuldí nu guni'i më fuertë:

—Si talë tubi de lë'ë të rbidchi të, gulë te'e lua, gu të naguënehia. ³⁸Ziquë rni'i Sagradas Escrituras, zili nisë guëldani nu guëru'u la'ni ldu'u ra narialdí ldu'u shti'dza.

³⁹Quëgni'i Jesús shcuendë Espíritu Santo el quë natsaldí ldu'u lë'ë më, gunë rall recibir; perë todavía bédchínidi'i Espíritu Santo purquë todavía runë faltë gac resucitar më ladi ra tégulë nu la'di guzëádi'i më gube'e.

Gu' tubi divisioni entrë lë'ë ra mënë

⁴⁰Bëldá ra mënë narëta' iurë bini rall naguni'i Jesús, guni'i rall:

—Verdá nguiu rë' na el quë naruadi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë quë guëdchini.

⁴¹Stubi rall guni'i:

—Ndë'ë na Cristo, el quë nagudili Dios parë guë nibé'ai'.

Perë stubi bëldá rall guni'i:

—¿Callë gac më Galilea Cristo?

⁴²Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo na llëbni David nu napë quë guëdchíni' de Belén, guë'dchi shtë David.

⁴³Zni ra mënë guc dividir por shcuendë Jesús. ⁴⁴Bëldá rall guc shtu'u niua'a rall lë'ë më prësi perë bédzélëdi'i rall pë nihunënú rall lë'ë më.

**Ni tubi chu adë ruadí'dzëdi'i
ziquë Jesús**

⁴⁵Lë'ë soliar shtë iádu'u bëabrí rall stubi catë rëta' ra fariseo con

ra jěfě shtë bëshuzi. Iurní guna'bě di'dzě rall lu soliar:

—¿Pězielú be'děnúdi'i tē nguui ní?

⁴⁶Ra soliar bēquebi:

—Nídi'i chu stubi naruadi'dzě ziquē nguui rē'.

⁴⁷Iurní ra fariseo guni'i rall:

—¿Acasē nu lě'ē tē gugué tē?

⁴⁸¿Ni mudē gualdí ldu'u cualquier de tubi gobiernē shtë ra fariseo u stubi mē ru'bē gualdí ldu'ull shti'dzě Jesús? ⁴⁹Perē los de más mēnē adē guēnēdi'i rall lēy; nacondenarē rall.

⁵⁰Nicodemo, el quē naguegná lē'ē Jesús gue'lē, nu nall tubi fariseo, guní'ill lu sa'll:

⁵¹—Según rni'i lēy shtë hia'a, gáquēdi'i condenar tubi nguui sin adē chu guínidi'i primērē parē gac bē'a hia'a pē lo quē nabē'nē mēnē ni.

⁵²Iurní guni'i rall guēc Nicodemo: —¿Pē nul nal mē Galilea? Bēsē'dē shti'dzě Dios, nu guēdē'ēl cuendē de quē ni tubi naruadi'dzě shti'dzě Dios, guēdchínidi'i' de Galilea.

Lē'ē na'a nabē'nē duldē adulteri

[⁵³Iurní cadē tubi rall ziagzē rall lidchi rall.

8 Perē Jesús zia'a parē lu dani nalē los Olivos. ²Stubi dzē iurē brēgue'lē, bēabrí mē iádu'u ru'bē. Grētē' ra mēnē guabi'guē lu mē. Iurní guzubē mē nu guzublú caglua'a mē ra diza'quē. ³Iurní ra mēsē shtë lēy con ra fariseo, be'děnú rall tubi na'a nabēdzelenú nguui nanádi'i tsé'lēll. Bēzú rall lē'ē na'a guēláu lu ra mēnē narēta' nga'li. ⁴Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Na'a rē' bēdzēlē shtu; bēdzēlēnull tubi nguui. ⁵Lēy shtë Moisés rni'i; quēgnibē'ahin de quē gati na'a rē' con guē'ē, grē clasē na'a narunē zni. ¿Lē'ēl pē rni'il?

⁶Lē'ē rall guni'i rall zni parē guētē'dē rall prēbē lē'ē mē nu parē gac guēdchi'bē rall galquiá cuntrē lē'ē mē. Iurní Jesús bēá'chi'; guzublú guēquē'ē mē lu guui'u con shcuēnē mē; ⁷perē lē'ē rall ziaagla'guē quēgna'bē di'dzē rall. Iurní guasuldí mē; guni'i mē:

—Cualquier de tubi lē'ē tē nanápēdi'i duldē, gac primērē guēlda'a guē'ē lē'ē na'a rē'.

⁸Iurní bēabrí mē bēa'chi mē stubi parē guēquē'ē mē lu guui'u con shcuēnē mē. ⁹Perē lē'ē rall iurē bini naguni'i Jesús, bini la'ni ldu'u rall; el mizmē shgabē rall rdē'ē cuendē napē rall duldē. Iurní guzublú rru'u tubigá rall. Guzublú dizdē de más nagushē ra hashtë grē rall bēru'u rall de nga'li. Iurē grētē' rall gualú bēru'u, Jesús bēá'ni' niétiquē con lē'ē na'a nazuga'a lu mē. ¹⁰Iurní Jesús guasuldí nu guná mē ni tubi chu nádi'i. Sulē lē'ē na'a zugá'all nga'li. Iurní guni'i mē:

—Nanē, ¿gua ra nardchi'bē galquiá guēquēl? ¿Pēllē ni tubi de lē'ē rall bē'nēdi'i condenar lē'ēl?

¹¹Lē'ē na'a bēquebi:

—Aquēdi'i, ni túbidi'i, Dadē.

Iurní Jesús guni'i:

—Ni na rúnēdia'a condenar lē'ēl. Iurnē' bēagzē perē hia adē tsagla'guē gúnēdi'il duldē.]

Jesús na ziquē llni parē ra mēnē

¹²Jesús guni'i stubi lu ra mēnē:

—Nahia llni shtë ra mënë naré lu guédchiliu. El què nague'dè naldè na, gapè rall llni narne'e vidè sin fin. Jamás adè sédi'i rall nacahi.

¹³Iurní lè'è ra fariseo guni'i rall:

—Mizmè lè'èl quègní'il favurè de lè'èl. Testimonio narní'il adè lasaquèdi'in.

¹⁴Jesús bèquebi:

—Testimonio shtëna, sí, lasaquin aunquè mizmè na quègnia'a favurè de na purquè nanèa ca nezè zelda nu ca nezè guzèahia; perè lè'è tè adè guènédi'i tè ca nezè zelda nu ca nezè guzèahia. ¹⁵Lè'è tè runè tè juzguè según règlè shtë guédchiliu; según rna tè runè tè juzguè, perè na adè rúnèdia'a juzguè ni túbidi'i.

¹⁶Si talè na runa juzguè, lo què narnia'a, tubldí nahin; lasaquin purquè adè rúnèdia'a juzguè tubsia perè Dios Padre quèbezènúhi' na; bèshe'ldè mè na lu guédchiliu.

¹⁷La'ni lèy shtë hia'a naescritè de què por chupè testigu narni'i lo mizmè di'dzè, napè què tsaldí ldu'u ra mënë. ¹⁸Pues bien, na nahia tubi testigu favurè de na, nu lè'è Shtada Dios, mè nabèshe'ldè na, náhi' stubi testigu favurè de na.

¹⁹Iurní guna'bè di'dzè rall:

—¿Guátí'i shtádèl?

Jesús repi:

—Lè'è tè adè runguè bé'adi'i tè na, nilè runguè bé'adi'i tè Shtada. Si talè niunguè bè'a tè na nu zac Shtada niunguè bè'a tè.

²⁰Jesús guni'i ra di'dzè rè' mientras quèglua'a mè la'ni iádu'u ru'bè, tubi lugar catè naga'a cajè shtë ofrendè; perè ni tubi de lè'è contrari shtë mè, adè cuédi'i valurè parè niua'a rall lè'è mè prèsi.

Gá'adi'i guèga'a iurè shtë mè, gati mè.

Catè tsahia adè gáquèdi'i guidè tè

²¹Jesús bèabrí guni'i:

—Na guzèahia perè lè'è tè tsatili tè na. Gatinú tè duldè shtë tè. Catè tsahia lè'è tè adè gáquèdi'i guidè tè.

²²Iurní ra contrari shtë mè guni'i:

—¿Ni mudè el mizmè lè'èl quínill lè'èl? por ni rní'ill: “Adè chu gáquèdi'i guidè tè catè tsahia”.

²³Iurní Jesús guni'i:

—Lè'è tè na tè mënë shtë guédchiliu rè' perè na, nahia de gube'e. Lè'è tè na tè mënë shtë guédchiliu perè na adè nádia'a mënë shtë guédchiliu. ²⁴Por ni quègnia'a lu tè, gatinú tè duldè shtë tè purquè si talè adè nédi'i tè tsaldí ldu'u tè nahia el què narnia'a, gatinú tè duldè shtë tè.

²⁵Iurní guna'bè di'dzè rall:

—¿Chull nal?

Jesús guni'i:

—Hia gunia'a lu tè dizdè principi chu nahia ²⁶nu nápèru'u más guènia'a lu tè nu napè què guna juzguè lè'è tè, perè el què nabèshe'ldè na, ni ruadí'dzi' verdá. Lo què naquègnia'a lu mënë, ni lo què nabinia de lè'è mè.

²⁷Perè lè'è rall adè guasédi'i rall pè guni'i Jesús, de què quègni'i mè shcuendè Dadè Dios. ²⁸Guni'i mè iurní:

—Iurè lè'è tè guèldisè tè na guia'a parè guèquè'è tè na lu cruz, iurní gunguè bè'a tè nahia el què narnia'a nahia. Nahia nguiu nabèshe'ldè Dios lu guédchiliu. Tsasé tè adè rúnèdia'a según prupi voluntá shtëna sino rnia'a sulè lo

quë nabëlua'a Shtada. ²⁹El që nabêshe'ldë na, ni quëbezênúhi' na. Shtada adë bêsá'nëdi'i më na purquë siemprë runa lo që narquitë ldú'i'.

³⁰Iurë Jesús guni'i ndë'ë, zihani mënë gualdí ldu'u rall na më el që nabêshe'ldë Dios lu guédchiliu.

**Shti'dzë më napë pudërë
parë gac salvar mënë**

³¹Iurní Jesús guni'i lu ra më israelitë nagualdí ldu'i shti'dzë më:

—Si tsagla'guë tsanaldë të shti'dza nu talë guëqué diaguë të shti'dza, iurní de verdá na të shmëna.

³²Gunguë bē'a të verdá nu lē'ë verdá gunin të gapë të libertá.

³³Lē'ë rall bëquebi:

—Lē'ë na'a na na'a llëbní Abraham. Lē'ë na'a nunquë adë chu nádi'i bajo ordë shtë mënë. ¿Pëzielú rní'il lu na'a guëdapë na'a libertá?

³⁴Guni'i më:

—Guldía rnia'a, grétë' el që narunë duldë, ni nall bajo ordë shtë duldë; rnibē'a duldë lē'ëll.

³⁵Tubi naná bajo ordë shtë mënë, nápëdi'ill derechë gáquëll partë shtë famili perë tubi shini rai', sí, ni napë derechë gáquëll partë shtë famili. ³⁶Zni si talë shini Dios gúni' librar lē'ë të, guëa'në të de verdá sin duldë. ³⁷Nanéa de quë na të llëbní Abraham, perë el mizme tiempë rac shtu'u të quini të na purquë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë narnia'a lu të. ³⁸Na ruadi'dza lo quë nagunahia catë cabezë Shtada, perë lē'ë të runë të ziquë na shtadë të; cusë nabini të de shtadë të, ni quëhunë të.

³⁹Ra mënë guni'i lu Jesús:

—Shtadë guélú na'a guc Abraham.

Perë Jesús guni'i:

—Si talë lē'ë të na të de verdá shini Abraham, ziquë bē'ni', zni zac nihunë të. ⁴⁰Rac shtu'u të quini të na, el quë naguni'i lu të purë verdá, di'dzë nabinia lu Shtada. Abraham nunquë bē'nēdi'i' zni'i. ⁴¹Quëhunë të lo quë narac shtu'u shtadë të.

Guni'i rall:

—Adë chu nádi'i ziquë me'dë lldubi. Napë na'a tubsë Shtadë na'a; náhi' Dios.

⁴²Iurní guni'i Jesús:

—Si talë de verdá Dios na Shtadë të, lē'ë të niac shtu'u të na purquë na adë zéldēdia'a shcuendë iubia; zelda de Dios nu zugá'ahia ndē'ë. Adë zéldēdia'a shcuendë iubia sino quë Dios bēshe'ldë më na. ⁴³¿Pëzielú adë nēdi'i të tsasé të lo quë narnia'a lu të? purquë adë rac shtú'udi'i të guini të shti'dza. ⁴⁴Lē'ë shtadë të na mizme mēdzabē nu lē'ë të na të de lē'ëll. Ziquë rúnëll, runë të purquë lē'ë mēdzabē na tubi narguini mēnē dizdē gurēshtë guédchiliu. Nunquë adë nídi'i verdá la'ni ldú'ull nu nunquë adë biadí'dzēdi'ill verdá. Iurë ruadí'dzēll, bishi quëhúnēll purquë nídi'i stubi cusē la'ni ldú'ull. Nu lē'ëll na dadē shtë ra naruadi'dzē bishi. ⁴⁵Perë cumē na ruadi'dza verdá, lē'ë të adë nēdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. ⁴⁶¿Chu de lē'ë të rac guélua'a të napa masiá tubi duldë mitu'nē? Si talē rnia'a verdá lu të, ¿pëzielú nēdi'i të tsaldí ldu'u të na? ⁴⁷El quë na shmēnē Dios, ni rzu'bē diáguēll shti'dzē Dios; perë ziquë lē'ë të adë nádi'i të shmēnē Dios, por ni nēdi'i të guëqué diaguë të shti'dzē më.

**Nanú Jesús antsë
gurështë gué'dchiliu**

⁴⁸Iurní ra contrari shtë Jesús
guni'i:

—Napë na'a segurë iurë rni'i na'a
de quë nal tubi samaritano nu nápël
tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.

⁴⁹Jesús repi:

—Nídi'i mëdzabë la'ni ldua'a.
Quëhuna honrar Dadë Dios, perë
lë'ë të runë të desprëci na. ⁵⁰Adë
rac shtë'udia'a gunë të honrar na;
nanú tubi naná gunë honrar na, nu
lë'ë më gunë më juzguë. ⁵¹Guldía,
el quë nangunë cumplir lo quë
narnia'a, jamás adë gátidi'i nguiu ni.

⁵²Iurní ra contrari shtë më
bëquebi rall:

—Iurne' sí, napë na'a segurë
nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.
Abraham nu grëtë' ra nabiadi'dzë
shti'dzë Dios guahietë, guti rai', nu
rni'il: “El quë nangunë cumplir lo
quë narnia'a, jamás adë gátidi'ill”.
⁵³¿Ni mudë nal más më ru'bë quë
shtadë guélú hia'a Abraham? Lë'i'
gúti' nu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë, guti rai'. ¿Chull rni'i
ldú'ul nal?

⁵⁴Jesús repi iurní:

—Si talë mizme na quëhuna
honrar na, adë lasáquëdi'i lo quë
naquëhuna, perë Shtada quëhúni'
parë gunë mënë honrar na. Na
më el mizme de quë rni'i të náhi'
Dios shtë të. ⁵⁵Perë lë'ë të adë
runguë bé'adi'i të lë'ë më perë na,
sí, runguë bé'ahia lë'ë më. Si talë
niania'a lu të de quë adë runguë
bé'adia'a lë'ë më, iurní nabisha
igual ziquë lë'ë të. Perë na guldía
rnia'a, runguë bé'ahia lë'ë më nu

quëhuna cumplir lo quë narni'i më
lua. ⁵⁶Abraham, shtadë guélú hia'a,
bëquitë ldú'i' nu gúpi' fe de quë
guëdchini el quë naguëshe'ldë Dios
lu gué'dchiliu. Nu de verdá gunáhi'
de quë bédchinia nu gu' lëgrë la'ni
ldú'i'.

⁵⁷Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Todavía ni nápëdi'il cincuenta
izë nu rni'il gunal lu Abraham.

⁵⁸Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, antsë de Abraham
hia nabania.

⁵⁹Iurní guna'zi rall guë'ë të parë
guëlda'a rall lë'ë Jesús perë lë'ë
më bëca'chilú më. Bëru'u më la'ni
iádu'u.

Jesús bënëac tubi nguiu nagulë ciegu

9 Iurní ziadëde Jesús stubi
lugar; guná më lu tubi nguiu
naná gulë ciegu. ²Ra shini gusë'dë
më guna'bë di'dzë:

—Dadë, ¿pëzielú gulë nguiu rë'
ciegu; pë por duldë shtë shtádëll
u por mizme duldë shténëll gúlëll
ciegu?

³Jesús repi:

—Gúquëdi'in por duldë shténëll
ni por duldë shtë shtádëll, sino quë
gúlëll ciegu parë guená mënë pudërë
shtë Dios la'ni vidë shténëll. ⁴Iurne'
na tiempë parë guëdé'na'a dchi'ni
shtë më, el quë nabëshe'ldë na,
purquë lë'ë tiempë ze'dë, hia iurní
adë chu gúnëdi'i dchi'ni. ⁵Mientras
zugá'ahia lu gué'dchiliu, nahia llni
shtë ra narëta' lu gué'dchiliu.

⁶Despuësë de guni'i Jesús ndë'ë,
bëchi'bë shënë më lu guiu'u.
Bëntsa'u më du'pë benë con bëllënë.
Iurní bëte'bi më benë lu slu ciegu.

⁷Iurní guni'i më:

—Guatibi lul rua' tanquë shtë Siloé. (Di'dzë ni runë cuntienë, el quë naguzia'a.)

Lë'ë ciegu guatibi slúhi'. Iurní bëabrill; hia be'rquë rnall. ⁸Iurní lë'ë ra vëcini nu los de más ra nanané lë'ë ciegu, guni'i rall: —¿Pë lëdë lë'ëdi'i narzubë glli glli; rná'bëll gu'në?

⁹Bëldá rall guni'i:

—Lë'ëll ndë'ë.

Stubi rall guni'i:

—Lë'ëdi'ill ndë'ë perë ziquë rlua'a ciegu rluá'all.

Mizmë lë'ë nguui guni'i:

—Na nahia nguui ni.

¹⁰Iurní guna'bë di'dzë rall:

—¿Llallë bëac slul?

¹¹Lë'ë ciegu bëquebi:

—Lë'ë nguui naná lë Jesús bëntsa'u benë. Bëté'bi' slua nu guní'i' lua: “Gua rua' tanquë shtë Siloé të guatibi slul”. Guahia iurní. Iurë na gudibia slua, hia be'rquë rnahia.

¹²Guna'bë di'dzë rall:

—¿Guáti'i nguui ni?

Lë'ë ciegu guni'i:

—Guënëdia'a.

Ra fariseo guna'bë dí'dzëru'u rall lu ciegu

¹³Iurní bia'a mënë lë'ë naguc ciegu lu ra fariseo. ¹⁴Jesús bëntsa'uihí' du'pë benë nu bënéáqui' lë'ë nguui ni dzë narzi'i ldu'u mënë. ¹⁵Ra fariseo bëabrí guna'bë di'dzë rall lu nguui ni, llallë guc be'rquë rnall. Lë'ëll guní'ill:

—Benë bëté'bi' slua. Iurní guatibia slua; hia iurní gunahia.

¹⁶Iurní bëldá ra fariseo guni'i:

—Perë nguui naná bë'në ndë'ë, lëdë de Díósëdi'i zé'dëll purquë

rúnëdi'ill rëspëti dzë narzi'i ldu'u mënë.

Perë sëbëldá rall guni'i:

—¿Ni mudë nall pecadurë? purquë tubi pecadurë nápëdi'i pudërë gúni' milagrë ziquë narunë më rë'.

Guc dividir ra mënë. ¹⁷Iurní bëabrí guna'bë di'dzë ra fariseo lu naná antsë na ciegu:

—Lë'ël, ¿pë rní'ill parë lë'ë nguui nabëne'e slul?

Lë'ëll guní'ill:

—Na rnia'a de quë na më tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios.

¹⁸Perë lë'ë rall adë gualdídi'i ldu'u rall de quë guc ciegu nguui ni nu iurne' rnall, hashtë guna'bë rall ra shtadë nguui ni. ¹⁹Iurní guna'bë di'dzë rall lu shtadë nguui:

—¿Pë lë'ë shini të ndë'ë? naná rni'i të gulë ciegu. ¿Llallë guc ni rnall?

²⁰Ra shtádi' bëquebi:

—Nané na'a de quë nguui ni na shini na'a nu gúlëll ciegu ²¹perë adë chu guënëdi'i lla guc ni de quë ne' rnall. Tampuquë guënëdi'i na'a chu bënëac slull. Gulë guna'bë di'dzë lull. Hia më gúshëll; mizmë lë'ëll guëní'ill chu bënëac slull.

²²Zni guni'i ra shtadë nguui purquë rdzëbë rai' ra më shtë iádu'u. Ra mënë shtë iádu'u na rall de acuerdë guëgú rall grë ra mënë narni'i de quë Jesús na Cristo, el quë nagudili Dios parë guëníbé'ai'. ²³Por ni guni'i shtadë ciegu: “Gulë guna'bë di'dzë lull; hia më gúshëll”.

²⁴Iurní ra mënë shtë iádu'u, bëabrí guna'bë rall lu ciegu; repi rall:

—Guni'i lu na'a purë verdá. Guni'i de quë Dios bënëac lë'ël nu bënë'ë

graci lu më, perë lë'ë na'a nané na'a de quë Jesús na pecadurë.

²⁵Iurní repi ciegu:

—Adë guënëdia'a si nall pecadurë u aquëdi'i; lúniquë lo quë nananáa de quë na nahia ciegu nu iurne' rnahia bien.

²⁶Bëabrí guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëllë bé'nëti'i? ¿Pëllë bé'nëll parë bënë'ell slul?

²⁷Lë'ë ciegu bëquebi:

—Hia gunia'a lu të nu iurne' adë nëdi'i të guëdë'ë të cuendë. ¿Pëzielú bëabrí guni'i të zni'i? ¿Ni mudë rac shtu'u të gac të shmënë nguui ni?

²⁸Iurní gurushtiá rall. Guni'i guidzë rall lë'ë ciegu:

—Lë'ël nal shmënë nguui ni, perë lë'ë na'a rianaldë na'a lëy shtë Moisés. ²⁹Lë'ë na'a nané na'a de quë Dios guni'i lu Moisés perë ní'i', ni siquierë adë chu guënëdi'i ca nezë bërú'ull.

³⁰Iurní lë'ë nguui bëquebi:

—¿Lla na shgabë tē? Rni'i të guënëdi'i të ca nezë bërú'ull perë gulë guná, bënëáqui' slua. ³¹Bien nané hia'a de quë Dios rínidi'i shti'dzë ra mënë nanapë duldë; rini më shti'dzë el quë narunë adorar lë'ë më de verdá nu rini më el quë narunë según voluntá shtë më. Ni sí, rini më shti'dzi'. ³²Pues dizdë gurështé guédchiliu, la'di chu bínidi'i de quë tubi mënë bédë'ë slu nagulë ciegu. ³³Si talë Jesús adë zédëdi'i' de Dios, adë gáquëdi'i pë gúni'.

³⁴Iurní guni'i rall guëc ciegu:

—Lë'ël gúlël ziquë pecadurë nu nápël duldë, nu rac shtú'ul guëluá'al lë'ë na'a.

Iurní gulú rall lë'ë ciegu la'ni iádu'u.

El quë narialdídidi'i ldu'i, nápëdi'ill llni shtë Dios

³⁵Jesús gac bë'a de quë lë'ë nguui ni gulú hia'ldë rall iádu'u, hia jamás guasúdi'iru'ui' iádu'u. Iurë lë'ë më bédia'guëlu lë'ë nguui ni, guni'i më lull:

—¿Gu rialdí ldu'ul shti'dzë shini Dios?

³⁶Lë'ë nguui ni guni'i:

—Dadë, guni'i lua ¿chull më ni? të parë tsaldí ldua'a lë'i'.

³⁷Iurní guni'i Jesús:

—Hia lë'ël gunal lúhi'. Na nahia mënë ni naquëadi'dzënu.

³⁸Iurní lë'ë nguui bëzullibi lu Jesús nu guni'ill:

—Rialdí ldua'a, Dadë.

³⁹Lueguë guni'i Jesús:

—Na zelda lu guédchiliu të parë guna juzguë ra mënë. Zelda të parë ra ciegu guená rall, nu parë grë ra narni'i rna rall, guëabrí gac rall ciegu.

⁴⁰Iurní bældá ra fariseo naquëbezënu lë'ë më, guni'i rall:

—¿Ni mudë nu lë'ë na'a na na'a ciegu?

⁴¹Jesús bëquebi:

—Si talë lë'ë të na të ciegu, ni tubi faltë nápëdi'i të lu Dios, perë cumë ziquë rni'i të de quë rna të, pues napë të duldë delantë lu Dios.

Comparaciuni shtë vëquërë nu lli'li

10 'Guldía rnia'a, el quë natsuté rua' gurráli shtë lli'li, na el quë naquëhapë ra ma; perë el quë naná riutë stubi tēchi, ni lë'ë nguba'në nartë'tsë ma. ²Perë el quë nariutë rua' gurráli, na vëquërë shtë ra lli'li. ³Lë'ë naná

portërë rshá'lëll rua' puertë parë
 riutë vëquërë shtë lli'li. Nu runguë
 bè'a ra lli'li cha' vëquërë ni. Rna'bë
 vëquërë cadë lë'ë ra ma con lë ma.
 Nu rgu vëquërë lë'ë ra ma la'ni
 gurráli. ⁴Despuësë rgu vëquërë
 lë'ë ra ma shtë'nëll, grëtë' ra lli'li
 rianaldë tēchi vëquërë. Hia lë'ë lli'li
 zianaldë tēchi mē purquë rini ma
 cha' mē ⁵perë adë rianáldēdi'i ra
 lli'li tubi mēnē naguēnēdi'i ma. Al
 contrari, rllu'nē ma lu ra mēnē ni
 purquë adë guēnēdi'i ma cha' mēnē
 ni.

⁶Jesús bēzú comparaciuni rē'
 perē lē'ë rall adē guasēdi'i rall lo
 quē naquēadi'dzē mē lu rall.

Jesús na vëquërë za'quë

⁷Iurní lē'ë Jesús bēabrí guni'i mē:
 —Guldía rnia'a lu tē, nahia rua'
 puertë shtë ra lli'li. ⁸Grē ra naná
 bidē antsē de na, na rall ziquē
 nguba'nē naca'ra lli'li parē
 mizmē lē'ë rall, nu na rall ziquē
 narru'u lu ra mēnē, perē ra lli'li adē
 bē'nēdi'i cuendē shti'dzē rall. ⁹Na
 nahia puertē; el quē natsuté por na
 nasalvárēll, nu na rall ziquē lli'li
 nariutē rua' gurráli nu rru'u ma;
 adē runē faltē nagáu ma. Napē ra
 ma zihani dau.

¹⁰Perē lē'ë nguba'nē nadē más
 rídēll parē rbaa'nēll nu parē
 rguínill ra lli'li nu rzalull lē'ë ma;
 perē na zelda parē gapē tē vidē
 sin fin nu parē gapē tēhin sin adē
 runē fáltēdi'in. ¹¹Nahia vëquërë
 za'quë. Guēnehia vidē shtëna por ra
 lli'li. ¹²El quē narunē dchi'ni nadē
 más por pagu, iurē lē'ëll rnall ze'dē
 tubi ma dushē, rsá'nēll ra lli'li; más
 bien rllú'nēll lu ma dushē. Iurní lē'ë

ma dushē rna'zi lē'ë lli'li nu rtē'tsē
 ma lli'li. El quē nádi'i vëquërë shtë
 lli'li, rsá'nēll ra lli'li purquē nádi'ill
 nashtënē ma. ¹³Así es quē nguiu
 rē' rllú'nēll purquē nadē más rúnēll
 dchi'ni por pagu; adē rúnēdi'ill
 importē ra lli'li.

¹⁴'Na nahia vëquërë za'quë.
 Runguë bē'ahia ra shi'lia nu ra
 shi'lia runguë bè'a rail' na. ¹⁵Ziquē
 Shtada runguë bè'a na, na runguë
 bē'ahia lē'ë Shtada. Na rdchi'ba
 vidē shtëna por ra lli'li. ¹⁶Napa
 stubi partidē lli'li nanádi'i ndē'ë;
 napē quē tsagna'ba lē'ë rall. Guëquē
 diaguē ma chahia; gac ma tubsē
 partidē nanapē tubsē vëquërë.

¹⁷Lē'ë Dadē Dios rac shtu'u na
 purquē rdē'ēhia vidē shtëna; gatia
 por ra mēnē nu despuësē guēabrí
 guēbania. ¹⁸Ni tubi adē chu
 guédchisúdi'i vidē shtëna sino na
 rdē'ēhia vidē shtëna por voluntá
 shtëna, nu napa pudērē de quē
 despuësē guédē'ahin, guēbania
 stubi. Zni na ordē nabēna recibir de
 Shtada.

¹⁹Iurē ra contrari shtë mē bini
 rall grē di'dzē rē', iurní bēabrí gac
 dividir rall. ²⁰Cantidá rall guni'i:
 —¿Pēzielú runē tē cuendē
 hiumbrē rē'? cumē nápēll mēdzabē
 la'ni ldú'ull. Rac lúguēll.

²¹Sēbēldá rall guni'i:
 —Ni tubi chu nanapē mēdzabē
 la'ni ldu'u, gac gunē ziquē runē mē
 rē'. ¿Ni mudē tubi nanapē mēdzabē
 guédē'ēi' slu ciegu?

Adē bē'nēdi'i ra mēnē recibir lē'ë Jesús

²²Hia bēga'a tiempē naldē.
 Ciudad Jerusalén bē'nē tucarē

laní narëagná ldu'u ra mënë dzë nagualú dchi'ni shtë iádu'u. ²³Jesús canzé rua' iádu'u ru'bë catë nanú portali shtë Salomón. ²⁴Ra contrari shtë më bëtia'a rdondë rall lë'ë më nu guni'i rall:

—¿Guc guëní'il lu na'a clarë de quë lé'ël nal Cristo? të tsaldí ldu'u na'a. Guni'i por dereché tubigasë të guënë na'a de verdá nal el quë nagudili Dios parë guëníb'el.

²⁵Guni'i Jesús:

—Hia gunia'a lu të perë adë nédí'i të tsaldí ldu'u të shti'dza. Grétë' cusë el quë nabëna, guc por pudërë shtë Shtada; ra milagrë rlua'ain de quë nahia shini Dios ²⁶perë lë'ë të adë nédí'i të tsaldí ldu'u të shti'dza purquë nádi'i të shi'lia. Hia gunia'a lu të antsë. ²⁷Ra shi'lia rini shti'dza nu nanéa ra lli'li shtëna, nu lë'ë ra shi'lia ridë naldë na. ²⁸Na rdë'a lë'ë rall vidë sin fin; jamás adë tsagnítidi'i rall parë siembrë. Ni tubi adë chu cúdi'i shi'lia lu guiahia. ²⁹Shtada bëne'e lë'ë rall parë na. Lë'ë më na más më ru'bë quë grë nanabani. Napë më pudërë nu adë ni tubi chu cúdi'i shi'lia lu guia'a Shtada. ³⁰Lë'ë Shtada con na, na na'a tubsë.

³¹Iurní ra contrari shtë Jesús bëabrí guna'zi rall guë'ë parë guëlda'a rall lë'ë Jesús. ³²Jesús guni'i lu rall:

—Cantidá cusë za'quë bëna delantë lu të por pudërë shtë Shtada, ¿por guadë puntë naguëne'e guë'ë të na?

³³Guni'i rall:

—Adë chu guënë'edi'i guë'ë lé'ël por tubi cusë za'quë nabé'nël sino quë guní'il mal cuntrë Dios. Nguiu nal perë rní'il nal Dios.

³⁴Iurní guni'i Jesús:

—La'ni lëy shtë hia'a naescritë: “Guni'ihia lë'ë të na të dioses”, ³⁵nu nané hia'a de quë Sagradas Escrituras na verdá, adë chu gúnëdi'i anular shti'dzë më catë bërulë ra mënë dioses, grétë' ra nabë'në recibir shti'dzë më. ³⁶Talë Dios gulë na nu bë'në ldai' më na nu bëshe'ldë më na lu guédchiliu, ¿pëzielú rni'i të de quë na gunia'a di'dzë cuntrë Dios iurë gunia'a lu të: “Nahia shini Dios”? ³⁷Si talë quëhúnëdia'a dchi'ni shtë Shtada, adë tsaldídi'i ldu'u të na. ³⁸Perë si talë runa milagrë con pudërë shtë Dios, aunque adë rialdídí'i ldu'u të na, gulë tsaldí ldu'u të lo quë naquëhuna të gac bë'a të nu tsaldí ldu'u të purquë Shtada quëhúni' grétë' cusë ni por na; unidë na na'a. ³⁹Bëabrí rall stubi parë gua'a rall lë'ë më prësi perë Jesús bëru'u guia'a rall.

⁴⁰Iurní Jesús bëabrí stubi ladë cu' guia'a guë'ë'gu Jordán, mizme lugar catë bëchu'bë nisë Juan ra mënë guëlútë'. Ndë bëa'në më. ⁴¹Cantidá mënë guagná rall lë'ë më nu guni'i rall:

—De verdá Juan adë bé'nëdi'i' milagrë ru'bë nanianá ra mënë perë grétë' el quë naguni'i Juan shcuendë nguü rë', verdá nahin.

⁴²Cantidá ra mënë gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús lugar ni.

Guti Lázaro

11 La'ni guë'dchi Betania guquërelde Lázaro con chupë zánëll, María nu Marta. Rac ll'u Lázaro. ²Mizme María ni antsë gati Jesús, bëtë'bëi' sèiti nashi guëa'

Jesús nu bëcué'dchi' con guitsë guéqui' guëa' më. Zanë María rac llú'ull. ³Marta nu María bëshe'ldë bëldá mënë naguaguëchi lu Jesús: —Dadë, lë'ë el quë nalé rac shtú'ul, lë'ëll rac llú'ull.

⁴Iurë bini më lo quë naguni'i rall, guni'i më:

—Galguidzë rë' adë tsalúdi'i con galguti, más bien parë guëná tē pudërë shtë Dios, nu por galguidzë rë' ra mënë guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtëna. Guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë shini Dios.

⁵Nalé guc shtu'u Jesús Marta nu bëldëll nu Lázaro. ⁶Iurë lë'ë ra mënë repi lu Jesús de quë Lázaro rac llú'i, bëa'në më chupë dzë catë nanú më. ⁷Despuësë guni'i më lu ra shini gusë'dë më:

—Cha guíá hia'a stubi hashtë Judea.

⁸Guni'i rai' lu më:

—Mësë, ¿ni mudë tsal Judea stubi? Guc ldu'u ra contrari shtënël niaguini rall lë'ëll con guë'ë.

⁹Jesús guni'i:

—¿Pëllë lëdë guldídi'i narni'i: “Chi'bë chupë iurë napë tubi dzë”? Si talë chu zia'a rdzë, adë rrëldëdi'ill purquë rnall lu llni shtë ngubidzë, ¹⁰perë si talë chu zia'a gue'lë, ni sí, rrelde ni purquë runë faltë llni.

¹¹Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guni'i më:

—Lë'ë amigu shtë hia'a, Lázaro, gutëga'si perë na tsacua'ña lë'ëll.

¹²Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më guni'i:

—Dadë, si talë naga'si Lázaro, guëáqui'.

¹³Perë Jesús quëgni'i de quë Lázaro guti. Ra shini gusë'dë më

runë shgabë rai' de quë quëadi'dzë më shcuendë mbëca'ldë. ¹⁴Iurní clarë guni'i më:

—Lázaro hia guti ¹⁵perë na rquitë ldu'a de quë núdia'a con lë'i' parë tsaldí ldu'u tē na. Cha guíá guëná hia'a lë'i'.

¹⁶Iurní lë'ë Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi, guni'i' lu los de más shini gusë'dë më:

—Cha guíá hia'a nu lë'ë hia'a tē parë gatinú hia'a lë'ë më ndë.

Jesús bëcua'ñi tēgulë

¹⁷Iurë bēdchini Jesús guëlladchi Betania, bini' lë'ë Lázaro hia guc tapë dzë bēgá'chi'. ¹⁸Betania naquë guëlladchi rua' Jerusalén cumë ziquë chupë kilómetro guërudë. ¹⁹Cantidá më israelitë guaguë'në visitar lë'ë Marta nu María parë gac consolar rai' por tēgulë, zanë rai'. ²⁰Iurë Marta guc bë'a de quë Jesús ziaugdchini, bërú'ui'; guagtsa'guëluhi' lë'ë Jesús perë María bëa'në hiu'u. ²¹Marta guni'i lu Jesús:

—Dadë, si talë niaquërdël ndë'ë, adë niátidi'i zana. ²²Perë nanëa de quë Dios guëne'le grëtë' lo quë naná rná'bël lu më.

²³Jesús guni'i lu Marta:

—Lë'ë zánël guëabrí guëbáni'.

²⁴Marta guni'i:

—Nanëa de quë guëabrí guëbáni' iurë guëbani ra tēgulë stubi, lúltimë dzë.

²⁵Jesús guni'i:

—Rcua'ña ra tēgulë, nu rdë'a vidë sin fin. El quë narialdí ldu'i na, aunquë nilë gútil, guëabrí guëbani. ²⁶Nu grëtë' el quë nanabani iurne' nu tsaldí ldu'ull

na, jamás adë gátidi'll. ¿Gu rialdí ldu'ul ndë'ë, Marta?

²⁷Marta guni'i iurní:

—Aha' Dadë, rialdí ldua'a de quë nal Cristo, shini Dios, el quë nanapë quë guëdchini lu guë'dchiliu.

Jesús bi'ni rua' ba'a

²⁸Despuësë de guni'i Marta di'dzë rë', guagná'bëi' beldi' María. Iurní guni'i Marta guitsë guitsë:

—Hia lë'ë mësë nanú ndë'ë. Lë'i' quëgná'bëi' lë'ël.

²⁹Lueguë guasuldí María nu guagnáhi' lë'ë Jesús. ³⁰Jesús la'di tsutëdi'i më guë'dchi. Lë'ë më quërelde më lugar catë bëdia'guëlu më Marta. ³¹Iurë ra më guë'dchi ni, ra nabëdchini parë gac consolar rai', guná rall guzia'a María, guasuldí rall nasesë. Guagnaldë rall lë'ë María; guni'i lu sa' rall:

—Guzia'a María rua' ba'a parë gú'ni' nga'li.

³²Iurë lë'ë María bëdchini catë zuga'a Jesús, bëzullibi María guëa' Dadë nu guni'i':

—Dadë, si talë nanul ndë'ë, adë niátidi'i zana.

³³Iurë lë'ë Jesús guná ru'në María, nu guná më lu ra mënë narunë compa'ni lë'ë zanë tēgulë, nu guná më ru'në rai', nalë bēdchini tristē la'ni ldu'u më, demasiadē gubini ldu'u më. ³⁴Guna'bē di'dzē më lu ra mënē:

—¿Ca bëga'chi tēgulē?

Guni'i rall:

—Dadë, gude'le guēnal.

³⁵Iurní Jesús bí'ni'. ³⁶Ra mënë guni'i iurní:

—Gulë guná, blac rac shtu'u më lë'ë tēgulë.

³⁷Perë bēldá ra mënë guni'i:

—Ndë'ë lë'ë el quë nabëdë'ë slu ciegu, ¿pēllē nápi' pudërë parë niátidi'i Lázaro?

Jesús bëcua'ni Lázaro ladi ra tēgulë

³⁸Jesús nalë gubini ldu'i' stubi.

Iurní guabi'guë më rua' ba'a. Nahin ziquë tubi nichë la'ni dani. Da'u ruahin tubi guë'ë ru'bë. ³⁹Jesús guni'i:

—Gulë bēdchisú guë'ë rë'.

Marta, zanë tēgulë, guni'i':

—Dadë, perë rldia'a nahiu'dzë tēgulë purquë hia guc tapë dzë gúti'.

⁴⁰Perë Jesús guni'i:

—¿Pë adë guni'idia'a lul de quë si talë tsaldí ldu'ul na, guēnal pudërë shtë Dios?

⁴¹Iurní bēdchisú rall guë'ë nananú rua' ba'a. Jesús gubi'a lu gube'le nu guni'i më:

—Dadë, dushquílil purquë rínil grëtë' lo quë narna'ba lul. ⁴²Nanéa de quë lë'ël rquë diáguël shti'dza siemprë perë rnia'a lul por bien shtë ra mënë narëta' ndë'ë tē parë tsaldí ldu'u rall de quë lë'ël bēshé'ldël na.

⁴³Despuësë de guni'i më ndë'ë, iurní fuertë guni'i më:

—Lázaro, bëru'u nga'li.

⁴⁴Lë'ë tēgulë bëru'u. Ra guia'a Lázaro nu guëáhi' li'bi con lari vendas. Nu lu Lázaro da'u tubi lari. Jesús guni'i:

—Bēsha'quë lari rë' tē parë gac guzëáhi'.

Rac shtu'u mënë gati Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵Con milagrë ni másru'u gualdí ldu'u ra mënë israelitë shti'dzë Jesús, ra mënë nabë'në compa'ni

lë'ë María. Guná rall lo quë nabë'në më nu gualdí ldu'u rall lë'ë më.

⁴⁶Perë bëldá mënë gua rall lu fariseo nu guaguëchi rall grë lo quë nabë'në Jesús. ⁴⁷Iurní ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi bédëá rall con ra Junta Suprema naná runë juzguë. Guni'i rall lu sa' rall:

—¿Pë guëdë'na'a? Jesús quëhunë cusë ru'bë nu milagrë. ⁴⁸Si talë guëdë'ë hia'a sí lë'ëll, grëtë' mënë tsaldí ldu'u rall lë'ë Jesús, nu ra gobiernë shtë ra mënë rumanë guëdchini rall të parë guëzalú rall iádu'u shtë hia'a. Guëdubi naciuni shtë hia'a guëdë'ë rall fin.

⁴⁹Perë tubi de lë'ë rall, Caifás, nall mërë jëfë shtë ra bëshuzi izë ni; guni'i':

—Lë'ë të adë guënëdi'i të ⁵⁰nu adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë más mejurë parë lë'ë hia'a, gati tubsë nguui, lëdëdi'i grë guëdchi guëniiti nu guëdubi naciuni tsalú.

⁵¹Caifás guni'idi'i zndë'ë por shcuëndëll; más bien cumë nall jëfë shtë ra bëshuzi izë ni, guni'i' di'dzë rë' purquë el Espíritu Santo bë'në compa'ni lë'ëll guëni'ill cusë naguër gac. Guni'ill gati Jesús shlugar naciuni Israel. ⁵²Lëdë guni'idi'ill lë'ësë shcuendë naciuni Israel sino quë gati Jesús parë guëtëá më grëtë' shini Dios naná bërë'tsë stubi naciuni. ⁵³Zni dizdë dzë ni, ra contrari shtë Jesús bë'në rall de acuerdë parë quini rall lë'ë më.

⁵⁴Por ni hia Jesús adë nëdi'i' ziazé më shlatë shlatë Jerusalén catë ra contrari shtë më nanú, sino bëru'u më regiuni shtë Judea. Guzia'a më tubi lugar naqué guëlladchi catë na tubi shlatë, tubi lugar nalë Efraín.

Nga'li bëa'në më con ra shini gusë'dë më.

⁵⁵Hia runë faltë stu'psë parë laní Pascu shtë ra mënë israelitë. Cantidá mënë guëdchi gua rall Jerusalén parë gac laní. Bë'në tucarë gunë rall custumbrë parë gac limpi rall según custumbrë shtë rall antsë bëga'a laní. ⁵⁶Ra mënë quëguili rall lë'ë Jesús. Iurë rëta' rall iádu'u ru'bë, guna'bë di'dzë lu sa' rall:

—¿Pë zidë Jesús lu laní u adë guídedi'ill?

⁵⁷Ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi gunibë'a rall de quë si talë chu guini u chu guná lu Jesús, tsanú rall rsunë të parë guëna'zi rall lë'ë më prësi.

Bëtia'a María nisë nashi guëa' Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 Shu'pë dzë antsë laní Pascu, Jesús gua guëdchi Betania catë quërelde Lázaro. Lázaro na el quë nabëcua'ni Jesús ladi ra tégulë. ²Nga'li bë'në rall tubi shtse parë Jesús, gau më. Marta bë'në sirvë lu mellë. Lázaro guzubënúhi' Jesús lu mellë. ³Iurní lë'ë María bédchininú tubi guërudlë litro sëiti nashi shtë nardo. Lasaquin zihani dumí. Bëtë'bëi' sëiti ni guëa' Jesús. Iurní bëcuëdchi' guëa' më con guitsë guëqui'. Guëdubi la'ni hiu'u gu'të olor nashi.

⁴Iurní guni'i tubi shini gusë'dë më, Judas Iscariote, mizme Judas nangunë intriegu lë'ë Jesús, guni'i Judas:

⁵—¿Pëzielú niatuu' nisë nashi rë' por tsunë gahiu'a bëllë bédchichi parë guëdë'ë hia'a ca'a prubi?

⁶Perē Judas adē guní'idi'ill zni purquē bēga'a ldú'uull ra prubi sino nall nguba'nē. Nall tesurērē shtë dumí nu rbaa'nēll dumí lo quē nardē'ē ra mēnē. ⁷Iurní guni'i Jesús:

—Zuzú na'a purquē bé'ni' zni'i por dzē na guēga'cha. ⁸Ra prubi zuga'a con lē'ē tē guēdubi tiempē perē na lēdē cuezēnúdia'a lē'ē tē guēdubi tiempē.

Guc shtu'u mēnē quini rall Lázaro

⁹Cantidá ra mē israelitē guc bē'a rall de quē Jesús nanú Betania. Gua rall nga'li, lēdē niá'asēdi'i parē guēná rall lu Jesús sino quē rac shtu'u rall guēná rall lu Lázaro, el quē nabēcua'ñi Jesús ladi ra tēgulē. ¹⁰Iurní lē'ē ra jēfē shtë ra bēshuzi gu' rall de acuerdē parē quini rall Lázaro ¹¹purquē por shti'dzē Lázaro cantidá ra mēnē israelitē bēsa'nē rall ldai' shtë ra fariseo nu gualdí ldu'u rall Jesús.

Guatē Jesús ciudá Jerusalén ziquē rēy (Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹²Zihani mēnē gua Jerusalén parē laní Pascu. Stubi dzē bini rall de quē Jesús ziagdchini parē ciudá Jerusalén. ¹³Iurní bēchuguē rall llicu hiaguē zini parē guagtsa'guēlú rall lē'ē mē, fuertē guni'i rall:

—Gunē Dios salvar. Llēru'bē na Rēy shtë hia'a naze'dē por lē Dadē Dios. Benditē na Rēy shtë Israel.

¹⁴Jesús gudchibē mē tēchi burrē. Zni rni'i Sagradas Escrituras:

¹⁵Adē rdzēbēdi'i tē, mēnē
naquērēldē guē'dchi Sión.
Gulē guná Rēy shtënē tē; ze'dē
guēdchíni'.

Dchí'bi' tēchi burrē.

¹⁶Ra shini gusē'dē mē adē guasēdi'i rai' lueguē; hashtë más despuēsē iurē lē'ē Jesús guashtëhi' ladi ra tēgulē, iurní bēagná ldu'u rai' grētē' ndē'ē naescritē lo quē narni'i la'ni Sagradas Escrituras shcuendē Jesús. Bēagná ldu'u rai' lo quē naguc con Jesús.

¹⁷Nu ra mēnē nazunú Jesús iurē lē'ē mē guna'bē mē Lázaro la'ni ba'a nu bēcua'ñi mē lē'ē Lázaro ladi ra tēgulē, biadi'dzē rall lu ra mēnē lo quē naguná rall. ¹⁸Por ni ra mēnē bēru'u; guagtsa'guēlú rall lē'ē Jesús. Bini rall de quē Jesús bē'nē milagrē con Lázaro ¹⁹perē ra fariseo guni'i lu sa' rall:

—¿Gu rna tē ni tubi adē chu pē rúnēdi'i? Gulē guná, grē ra mēnē narē lu guē'dchiliu, zianaldē rall lē'ē Jesús.

Bēldá mēnē griego gudili rall Jesús

²⁰Entrē ra mēnē nabēdchini Jerusalén parē gunē rall adorar Dios, nanú bēldá mēnē griego.

²¹Guabi'guē rall lu Felipe mē Betsaida, tubi guē'dchi shtë Galilea. Bē'nē rall ruēguē lu Felipe; guni'i rall:

—Dadē, rac shtu'u na'a guēná na'a lu Jesús.

²²Felipe guagni'i lu Andrés. Guērupē rai' guaguēchi rai' lu Jesús de quē ra mē griego rac shtu'u rall guēná rall lu mē. ²³Iurní Jesús guni'i:

—Ne' bēga'a iurē tē guēlua'a Dios llēru'bē na pudērē shtëna, nguiu nabēshe'ldē Dios lu guē'dchiliu.

²⁴Guldía rnia'a, si talē tubi bē'dchi trigu adē ldáguēdi'in la'ni guiu'u

nu ratsu luhin, todavía nahin tubsë b'è'dchi, perë si talë ldaguë b'è'dchi lu guiu'u nu gatsu luhin, tsaldanin nu guëne'eiñ zihani b'è'dchi. ²⁵El quë naquëhapë vidë shtëni' no más parë mizme l'é'ëll, segurë guënitin, perë el quë naná dispuestë guënitin vidë shtëni' por na, guëbani' parë siembrë. ²⁶Si talë chu rac shtu'u gunë sirvë lua, napë quë gue'dë náldëll na. Catë riahia, ndë guëdzëlë el quë narunë sirvë lua. Si talë chu gunë sirvë lua ziquë shmëna, gunë Shtada honrar nguiu ni.

**Guni'i Jesús lu shini
gusë'dë më gati më**

²⁷Guni'i Jesús:

—Iurne' adë rbedchídi'i ldu'a'a perë çpë guna? ¿Ni mudë guënia'a lu Shtada: “Bëlá na lo quë nagaca”? purquë parë ni zelda lu guë'dchiliu. ²⁸Dadë, bëlua'a pudërë nanápël.

Iurní bédchini tubi bë nabëru'u lu gube'le. Guni'i bë:

—Hia guc bëluá'ahia pudërë shtëna, nu guëluá'ahia pudërë shtëna stubi.

²⁹Ra mënë zihani narëta' nga'li, bini rall lë'ë bë. Bëldá rall guni'i de quë nguzi'u gubë. Sëbëldá rall guni'i:

—Tubi ianglë biadi'dzë lu më dizdë gube'le.

³⁰Iurní Jesús guni'i:

—Lëdë por nádi'i bédchini bë rë' sino por lë'ë të parë tsaldí ldu'u të. ³¹Iurne' bëga'a iurë de quë lë'ë guë'dchiliu rë' gac juzguë. Nu iurne' guësëllu'në Dios lë'ë Satanás, el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. ³²Iurë lë'ë ra mënë guëquë'ë rall na

lu cruz, manërë ni guëna'ba grë ra mënë lua.

³³Zni guni'i më lu rall parë guëdë'ë rall cuendë lla mudë gati më. ³⁴Ra mënë guni'i rall lu Jesús: —Riasë na'a por ra Sagradas Escrituras de quë lë'ë Cristo guëbani' parë siembrë. ¿Pëzielú rní'il de quë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac crucificári'? ¿Chu na el quë nabëshe'ldë Dios?

³⁵Iurní Jesús guni'i lu rall:

—Por stu'pë tiempë nanú llni entrë ladi të. Gulë tsagla'guë tsanaldë të llni. Gulë cue mientras napë të llni të parë adë guëná'zidi'i nacahi lë'ë të terciuni. Na ziquë el quë narzë lu nacahi; rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë tsall. ³⁶Gulë tsaldí ldu'u të lë'ë llni mientras zuga'a llni lu guë'dchiliu. Zni gac të shini Dios nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të.

Despuësë de guni'i më ra cusë rë', Jesús guzia'a nu bëca'chilú më lu rall.

**Guná ra mënë milagrë shtë Jesús
perë gualdídí'i ldu'u rall**

³⁷Jesús bë'në zihani milagrë ru'bë lu ra mënë perë adë gualdídí'i ldu'u rall na më shini Dios. ³⁸Pues zni guc cumplir naguni'i Isaías, tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías:

Dadë, ¿chull gualdí ldu'u diza'quë shtë hia'a?

¿Chull gualdí ldu'u iurë bëluá'al pudërë shtë'nël lúhi'?

³⁹Por ra di'dzë rë' adë bë'nëdi'i rall gan tsaldí ldu'u rall purquë nu zac naescritë la'ni mizme librë shtë Isaías:

⁴⁰Dios bë'në ra mënë ciegu nu bë'ni' naguëdchi ldu'u rall të

parë adë guënádi'i rall con
 slull,
 nu tsasédi'i rall con ldu'u rall.
 Guquin parë adë guëabrídi'i
 ldu'u rall con Dadë Dios të
 gunëac më lë'ë rall.

⁴¹Isaías guni'i znd'ë purquë
 gunáhi' lu Jesucristo de quë
 llëru'bë na pudërë shtë më.

⁴²Zihani më narnibë'a, gualdí
 ldu'u rall lë'ë Jesús perë adë néd'i
 guëni'i rall delantë lu mënë de
 quë na rall shmënë Jesús. Bëdzëbë
 rall ra fariseo të parë guëgúdi'i ra
 fariseo lë'ë rall la'ni iádu'u. ⁴³Más
 bëquitë ldu'u rall gunë mënë alabar
 lë'ë rall quë nihunë rall cumplir
 voluntá shtë Dios.

Ra di'dzë shtë Jesús gunë juzguë ra mënë

⁴⁴Jesús guni'i fuertë:

—El quë natsaldí ldu'i na, lëdë
 niá'asédi'i na rialdí ldu'i sino
 también rialdí ldu'i Shtada el quë
 nabëshe'ldë na. ⁴⁵El quë narná lua,
 rna lu më el quë nabëshe'ldë na.
⁴⁶Nahia llni. Zelda lu guédchiliu.
 Grétë' el quë narialdí ldu'i na, adë
 guëá'nëdi'll la'ni nacahi. ⁴⁷Si talë
 tubi de lë'ë të rini të shti'dza, perë
 adë rzu'bë diáguëdi'il shti'dza, lëdë
 nádi'i guna condenar mënë ni
 purquë adë zëldëdia'a lu guédchiliu
 parë guna condenar lë'ë ra mënë
 sino zelda parë guna salvar ra
 mënë. ⁴⁸El quë naguëqué guia'a
 na nu adë rialdídi'i ldu'u shti'dza,
 nápëll el quë nangunë condenar
 lë'ëll. Ra di'dzë nagunia'a lull,
 ni nangunë condenar ra mënë ni
 lúltimë dzë. ⁴⁹Adë ruadí'dzëdia'a
 según voluntá shtëna; lë'ë Shtada

el quë nabëshe'ldë na, gunibé'ai'
 na parë guënia'a lu të. Lo quë
 nabëluá'ahia, na mandamientë
 shtë Dios. ⁵⁰Nu rac bé'ahia el quë
 nangunë cumplir mandamientë shtë
 Shtada, nápëll vidë eternë. Grë lo
 quë narnia'a, ze'dë de Shtada; lo
 quë nangun'i më lua, zni ruadí'dza.

Jesús gudibi guëa' ra poshtë

13 Antsë bédchini laní Pascu,
 rac bë'a Jesús de quë hia
 lë'ë iurë bëga'a parë gati më nu
 guësëa'në më ra shini gusë'dë më;
 guzëa' më lu Shtadë më. Nalë guc
 shtu'u më ra shini gusë'dë më
 nananú guédchiliu. Guc shtu'u më
 lë'ë rai' hashtë gati më.

²Hia gualú shtse shtë Pascu,
 iurní lë'ë mëdzabë bëu' la'ni ldu'u
 Judas Iscariote, shini Simón. Bë'në
 mëdzabë parë rac shtu'u Judas
 gúnëll intriegu lë'ë Jesús guia'a
 ra contrari shtë më. ³Jesús hia
 guc bë'a de quë ze'dë më de Dios
 nu guëabrí më con Dios nu lë'ë
 Dadë bédë'ë grétë' pudërë parë
 Jesús. ⁴Guasuldí më lu mellë. Iurní
 bédchisú më lari lu guia'a nanacu
 më. Bëldi'bi më tubi toallë la'ni
 më. ⁵Iurní gudë më nisë la'ni tubi
 natsë'ë. Guzublú më gudibi më
 guëa' ra shini gusë'dë më nu bëshá
 më toallë nanua'a më guëa' shini
 gusë'dë më parë guëbidchi nisë.

⁶Iurë bédchini më lu Simón të
 quíbi' guëa' Simón Pedro, perë
 Pedro guni'i:

—¿Pë lë'ël quíbil guëahia?

⁷Jesús guchi lu Pedro:

—Iurne' adë riasédi'il lo quë
 naquëhuna perë despuësë sí, tsasël.

⁸Perë Pedro guni'i:

—Jamás adë qufbidi'il guëahia.

Jesús guchi lu Pedro:

—Si talë guëzunédia'a lé'ël, hiadë nádi'il shmëna.

⁹Guni'i Simón Pedro:

—Iurne' pë Dadë, lëdë niá'asëdi'i guëahia tsati sino también guiahia nu guëca.

¹⁰Perë Jesús guni'i:

—El quë naná gualú guzë, adë rqu'ni'di'i gázëll stubi, nadë más guëa'll tsati. Hia lë'ë të limpi ldu'u të perë lëdë grédi'i të.

¹¹Guni'i më adë grédi'i rai' na rai' limpi purquë guc bë'a më chu gunë intriegu lë'ë më. Por ni guni'i më: “Lëdë grédi'i të na të limpi”.

¹²Despuësë de gudibi më guëa' ra shini gusë'dë më, Jesús bëabrí gutë më shabë më; iurní guzubë më stubi lu mellë. Guni'i më:

—¿Gu riasë të lo quë naná bëna?

¹³Lë'ë të rni'i të nahia mësë nu Dadë shtë të. Napë të rsunë purquë ni nahia. ¹⁴Pues na, mësë nu Dadë shtë të, gudibia guëa' të nu zac lë'ë të napë quë quibi të guëa' sa' të.

¹⁵Na bëdchi'ba tubi muestrë parë lë'ë të. El mizme ni gunë të con sa' të ziquë nabëna. ¹⁶Guldía rnia'a, tubi muzë adë lasáquëdi'll más quë shlámi'; más lasac nabëshe'ldë lë'ë muzë. ¹⁷Si talë rdë'ë të cuendë lo quë narnia'a lu të nu gunë të cumplirin, iurní rquitë ldu'u të.

¹⁸Adë quëgní'idia'a de grë të. Na rac bé'ahia guadë el quë nagulëhia perë napë quë gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras: “El quë naraunú na, ni bë'në cuntrë na parë gatia”. ¹⁹Dizdë iurne' rnia'a lu të antsë gac ndë'ë të parë gac bë'a të nahia el quë nagunia'a nu

parë tsaldí ldu'u të shti'dza iurë lë'ë ndë'ë gac. ²⁰Guldía rnia'a lu të, el quë nagunë recibir el quë naná bëshe'lda, ni gunë recibir na, nu el quë nagunë recibir na, ni gunë recibir el quë nabëshe'ldë na.

Guni'i Jesús de quë Judas gúnëll intriegu lë'ë më

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹Iurë gualú guni'i Jesús di'dzë ni, nalé bë'në më llgabe la'ni ldu'u më; nalé gubini ldu'u më. Iurní guni'i më con di'dzë clarë:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë intriegu na lu galguti.

²²Ra poshtë guzublú gubi'a rai' lu sa' rai' perë adë bëdë'ëdi'i rai' cuendë chu gunë intriegu lë'ë më.

²³Tubi de lë'ë rai', el quë narac shtu'u më, zúbi' cula'ni Jesús; caniháuhi'. ²⁴Simón Pedro bë'në sëñi con guíá'ai' të guëna'bë di'dzë nguui ni lu Jesús, chu gunë intriegu lë'ë më. ²⁵Iurní nguui ni guni'i lu Jesús:

—Dadë, ¿chull gunë intriegu lé'ël?

²⁶Jesús bëquebi:

—Guëtiá'ahia pedasë guetështildi la'ni platë nu guëdë'ahin ca'a nguui nagunë intriegu na.

Iurní bëtia'a Jesús guetështildi la'ni platë nu bëdë'ë më pedasë cua'a Judas Iscariote, shini Simón.

²⁷Judas bë'në recibirin; lueguë lueguë Satanás guaté la'ni ldu'ull. Iurní Jesús guni'i lu Judas:

—Lo quë narac shtú'ul gúnëll, bë'nin lueguë.

²⁸Perë ni tubi de los de más poshtë adë guc bé'adi'i rai' pëzielú guni'i më zndë'ë lu Judas. ²⁹Cumë Judas guc tesurërë shtë dumí,

bëldá rai' bë'në rai' llgabë de quë
Jesús rac shtu'u tsasi'i Judas lo
quë naná rqui'ni lu laní, u tal vez
guëdë'ë Judas gu'në ca'a ra prubi.
³⁰Despuësë de lë'ë Judas bë'në
recibir tubi ldë guetështildi, lueguë
bëru'ull. Hia riu' gue'lë.

Mandamientë cubi shtë Jesús

³¹Despuësë de lë'ë Judas bëru'u,
Jesús guni'i:

—Iurne' guëlua'a Dios de quë
llëru'bë na pudërë shtë nguii
nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu,
nu zihani mënë gunë rall alabar
Dios por lo quë naguna; guëni'i
rall llëru'bë na pudërë shtë më.
³²Si guëlua'a llëru'bë pudërë shtë
Dios por lo quë naguna, también
guëlua'a më llëru'bë na pudërë
shtëna. Adë gac ldë'ë më parë
gúni' cumplirin. ³³Lë'ë të narac
shtua'a, adë zúdia'a con lë'ë të
llëru'bë tiempë. Lë'ë të tsatili të
na perë cumë ziquë gunia'a lu
contrari shtëna más antsë, rnia'a
lu të lo mizme iurne'. Rnia'a lu të
stubi de quë adë gáquëdi'i tsa të
catë guzëahia. ³⁴Perë rnehia tubi
mandamientë cubi parë lë'ë të de
quë gac shtu'u të bëchi sa' të. Cumë
ziquë na rac shtua'a lë'ë të, zníga'a
lë'ë të napë quë gac shtu'u të sa'
të. ³⁵Si talë gac shtu'u të sa' të de
verdá, grë mënë shtë guë'dchiliu
guëdë'ë rall cuendë de quë na të
shmëna.

Guni'i Jesús lu Pedro, gúni' negar lë'ë më

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶Simón Pedro guna'bë di'dzë lu
Jesús:

—Dadë, ¿ca tsal?

Jesús guni'i:

—Catë guzëahia, hiadë gáquëdi'i
gue'dë náldël lueguë perë despuësë,
sí, iurní gue'dë náldël na.

³⁷Iurní lë'ë Pedro guni'i:

—Dadë, ¿pëzielú gáquëdia'a gue'dë
nalda lë'ël iurne'? Na nahia dispuestë
guënehia vidë shtëna nu gatinúal.

³⁸Jesús guni'i iurní:

—¿Guënë'el vidë shtënël por na?
Guldía rnia'a lul, antsë lë'ë gay
guëllidchí, guëní'il lu ra mënë de
quë adë runguë bé'adi'il na. Tsunë
vuelte guëní'il zni.

Jesús na nezë parë gube'e

14 ¹Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u
të. Gulë tsaldí ldu'u të Dios
nu gulë tsaldí ldu'u të na. ²Lidchi
Shtada nanú zihani lugar parë
guëquërelde'ë; si talë adë nádi'in
zni, hia nianí'ihia lu të. Zni gac
tsaguëna preparar tubi lugar parë
lë'ë të. ³Despuësë de bëna preparar
lugar ni, iurní guëabría stubi con
lë'ë të, guëquërelde'nú të na lidchi
Shtada catë quërelde. ⁴Lë'ë të nané
të ca nezë guzëahia nu nané të nezë
ni. ⁵Repi Tomás:

—Dadë, adë chu guënëdi'i ca nezë
tsal. ¿Llallë guënë na'a nezë?

⁶Jesús bëquebi:

—Nahia nezë parë gube'e; na
ruadi'dza verdá; rdë'a vidë sin fin;
sulë por na gac guëdchini mënë lu
Shtada. ⁷Si talë lë'ë të runguë bë'a
të na, nu zac Shtada runguë bë'a
të. Nu lë'ë të hia runguë bë'a të lë'i'
dizdë iurne' purquë guná të lu më.

⁸Iurní Felipe guni'i:

—Dadë, bëlua'a Dios guená na'a
lúhi', hia con ni na'.

⁹Guni'i Jesús:

—Felipe, ¿blac tiempè quèbezénúa lè'è tè nu todavía adè guènédi'i tè chu nahia? El què nagná lua nu zac gunall lu Shtada. Néti'i, ¿pèzielú rná'bèl de què rac shtú'ul guènal lu Dadè Dios? ¹⁰¿Pèllè adè riasèl na quèbezénúa Dadè nu Dadè quèbezénúhi' na? Grè lo què narnia'a lu tè, lèdè shcuendè iúbidia'a; lè'è Dadè quèbezénúhi' na; lè'è mè quèhunè mè shchi'ni mè. ¹¹Gulè tsaldí ldu'u tè de què Dadè quèbezénúhi' na nu na quèbezénúa lè'è mè. Si talè adè rac tsaldídi'i ldu'u tè shti'dza, gulè tsaldí ldu'u tè na por ra milagrè nabèna delantè lu tè. ¹²Guldía rní'a, el què natsaldí ldu'i shti'dza, gúnèll mizmè dchi'ni naquèhuna, nu hashtë más cusè nalasac gúnèll purquè guzèahia catè quèbezè Shtada. ¹³Grètè' lo què naguèna'bè tè lu Shtada por nombre shtëna, gúnahin. Grè lo què narna'bè tè por nombre shtëna, gúnahin tè parè shini Dios guèsèdchini labansè lu Dadè Dios. ¹⁴Na guna cualquier cusè parè lè'è tè, grè lo què naguèna'bè tè por nombre shtëna.

**Guni'i Jesús guèshe'ldè
mè Espíritu Santo**

¹⁵Si talè rac shtu'u tè na, gulè bèzu'bè diaguè mandamientè shtëna. ¹⁶Nu guna ruèguè lu Dadè Dios tè guèshe'ldè mè stubi natsagla'guè guène'e cunseju parè lè'è tè nu cuezénúhi' lè'è tè parè siemprè. ¹⁷Náhi' Espíritu Santo naruadi'dzè verdá. Ra mènè shtë guédchiliu, adè nédi'i gunè rall recibir lè'è mè purquè adè rnádi'i

rall lúhi' nu adè runguè bé'adi'i rall lè'i'; perè lè'è tè runguè bè'a tè lè'i' purquè lè'i' quèbezénúhi' lè'è tè. Quèhúni' compa'ni lè'è tè. ¹⁸Adè guèsèá'nèdia'a lè'è tè ziquè bèzebi. Guèabrí'a stubi parè guèquèrèldénúa lè'è tè. ¹⁹Stu'pè tiempè quèrèldénúa lè'è tè perè hia lè'è mènè shtë guédchiliu, adè guènádi'i rall lua. Lè'è tè guèná tè lua stubi. Lè'è tè guèbani tè purquè nabania. ²⁰Dzè ni guèdè'è tè cuendè de què na con Shtada unidè na na'a, nu guèdè'è tè cuendè de què unidè na hia'a, lè'è tè con na. ²¹El què narac bè'a nu rzu'bè diaguèll mandamientè shtëna, mènè ni rac shtú'ull na de verdá. Nu Shtada rac shtú'ui' el què narac shtu'u na, nu zac na rac shtua'a lè'è narac shtu'u na. Nu guèluá'ahia pudèrè shtëna lúhi'.

²²Iurní Judas, lèdè Iscariótèdi'i, guní'ill lu Jesús:

—Dadè, ¿pèzielú rní'il guèluá'al pudèrè shténèl lu na'a perè adè guèluá'adi'il pudèrè shténèl lu mènè shtë guédchiliu?

²³Jesús guni'i:

—El què narac shtu'u na de verdá, guèzu'bè diaguèll shti'dza. Shtada gúni' gac shtú'ui' lè'è nguui ni, nu Shtada con na guèdchini na'a; guèlezénú na'a lè'è. ²⁴Perè el què adè rac shtú'udi'i na, tampusquè guèzu'bè diaguèll shti'dza. Diza'què shtëna nabini tè, lèdè shténèdia'ain sino shténè Dadè Dios, el què nabèshe'ldè na lu guédchiliu.

²⁵Quègnia'a lu tè grè ndè'è mientras quèbezénúa lè'è tè ²⁶perè lè'è Espíritu Santo, el què naguène'e cunseju parè lè'è tè, Shtada guèshe'ldè lè'i'; cuezénúhi'

shlugara nu guëluá'ai' lë'è të grëtë' lo quë nagunia'a lu të. Guëní'i' la'ni ldu'u të, të parë guëagná ldu'u të enseñansë shtëna.

²⁷'Paz shtëna guësëana parë lë'è të, cuedchí ldu'u të. Ra mënë shtë guë'dchiliu gúnëdi'i rall gan cuedchí ldu'u të parë na sí, por na cuedchí ldu'u të. Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Adë rdzëbëdi'i ldu'u të lo quë naguër gac. ²⁸Hia bini të de quë guzëahia con Shtada parë guëabría stubi parë guëquëreldeñúa lë'è të. Talë de verdá rac shtu'u të na, napë të lëgrë la'ni ldu'u të. Bëa'në të tristë purquë gunia'a lu të: "Guzëahia lidchi Shtada". Lë'è më napë më más pudërë quë na. ²⁹Rnia'a lu të iurne' të parë iurë lë'è ndë'è gac, iurní tsaldí ldu'u të na.

³⁰'Hiadë guadi'dzënúdi'irua'a lë'è të purquë hia mërë guëdchini el quë narnib'ë'a mënë shtë guë'dchiliu. Lë'èll nápëdi'ill ni tubi pudërë parë na. ³¹Napë quë gac zni të parë ra mënë shtë guë'dchiliu, gac bë'a rall de quë lë'è më bëshel'dë më na. Gac bë'a rall lo quë naruna, gunib'ë'a më gúnahin.

'Gulë tsasuldí. Cha guëru'u hia'a de ndë'è.

Comparaciuni shtë hiaguë

15

Jesús guni'i:

—Nahia ziquë hiaguë nashi naná verdadërë. Shtada quëhapë më hiaguë ni. ²Rchúgui' grë llicu hiaguë nardë'di'i nashi, nu grë llicu hiaguë nanua'a nashi, rqui'ni guëldin nu sunëhin të parë guëne'e másru'u nashi. ³Lë'è të na të ziquë llicu hiaguë nanápëdi'i

ndiaguë bidchi. Guquin por shti'dza nagunia'a lu të. ⁴Gulë gac unidë con na. Gulë tsagla'guë tsaldí ldu'u të na, iurní quëbezënúa lë'è të. Tubi llicu hiaguë adë gáquëdi'i guëdë'ëin nashi si talë adë quëdi'in cula'ni trunquë shtë hiaguë. Mizmë manërë ni na të. Lë'è të gáquëdi'i guëdë'è të nashi si talë nádi'i të unidë con na.

⁵'Na nahia ziquë trunquë shtë hiaguë; na të ziquë llicu hiaguë. El quë naná unidë con na nu quëbezënúa lë'i', ni el quë naguëne'e zihani nashi. Pues adë gáquëdi'i gapë të nashi lë'èsë të. Con na sí, gac të ziquë tubi hiaguë narne'e nashi. ⁶El quë nádi'i unidë con na, ni guëzebi të parë guëbidchi ziquë llicu hiaguë të guëdëahin parë tsequin lu gui'i.

⁷'Si talë tsagla'guë të, gac të unidë con na, nu adë guëálldëdi'i ldu'u të grëtë' nabëluá'ahia lu të. Gulë guna'bë grë lo quë narac shtu'u të, grëtë' guënehia ca'a të. ⁸Lë'è Shtada gunë recibir hunurë iurë lë'è të rdë'è të zihani nashi. Zni gac të de verdá shmëna. ⁹Na rac shtua'a lë'è të ziquë rac shtu'u Shtada na. Gulë tsagla'guë gac shtu'u të na. ¹⁰Si talë guëzu'bë diaguë të grë mandamientë shtëna, zni guëná mënë de quë rac shtu'u të na de verdá. Mizmë mudë ni rzu'bë diaga grë mandamientë shtë Shtada nu tsagla'guë rac shtua'a Shtada.

¹¹'Na ruadi'dza zndë'è të parë guëquitë ldu'u të con na nu tsu lëgrë ldu'u të siembrë. ¹²Ndë'è na mandamientë shtëna de quë gac shtu'u të sa' të ziquë na rac shtua'a lë'è të. ¹³El quë narac

shtu'u amigu shtënéll de verdá, rdé'ëll vidë shtënéll shlugar amigu ni. Nídi'i más llëru'bë amor quë ndë'ë. ¹⁴Lë'ë të na të amigu shtëna si talë gunë të cumplir grëtë' lo quë narnibé'ahia. ¹⁵Adë rní'idia'a na të muzë shtëna purquë ra muzë adë guënëdi'i rall pë runë shlamë rall; más bien rnia'a lu të na të amigu shtëna. Grëtë' nabëluá'ahia lu të, nané të iurne'. Grëtë' lo quë naguni'i Shtada lua, ni na lo quë nabëluá'ahia lu të. ¹⁶Adë gudílidí'i të na sino na gudilia lë'ë të parë gac të shmëna, nu na bëna incarguë lu të de quë gac të ziquë tubi hiaguë narne'e zihani nashi za'quë nu nashi ni adë tsalúdi'in. Grëtë' lo quë narna'bë të lu Shtada por lëa, guëne'e mëhin si talë tsaldí ldu'u të shti'dza. ¹⁷Zndë rnia'a lu të nu rnibé'ahia lë'ë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të.

**Ra mënë shtë guédchiliu
guená zá'quëdi'i rall lu të**

¹⁸'Si talë ra mënë shtë guédchiliu, adë guená zá'quëdi'i rall lu të, gulë bédë'ë cuendë guélú adë guná zá'quëdi'i rall lua. ¹⁹Si talë na të mënë shtë guédchiliu, iurní sí, ra mënë niac shtu'u rall lë'ë të cumë rac shtu'u rall sa' rall. Na gudilia lë'ë të ladi ra mënë shtë guédchiliu, por ni ra mënë adë rna zá'quëdi'i rall lu të purquë hiadë nádi'i të mënë shtë guédchiliu. ²⁰Gulë bësëagná ldu'u të lo quë nagunia'a lu të: "Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi". Si talë guzunaldë mënë na, nu zac lë'ë të sunaldë rall. Ra mënë nagualdí ldu'u grëtë' lo quë nabëluá'ahia lë'ë rall; nu zac

tsaldí ldu'u rall naguëlua'a të lë'ë rall, zac gunë rall recibir shti'dzë të. ²¹Zndë'ë gunë rall. Guená zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. Adë runguë bé'adi'i rall el quë nabëshe'ldë na.

²²'Lë'ë rall ni tubi faltë nápëdi'i rall si talë adë nédédia'a lu guédchiliu nu si talë adë niuadí'dzédia'a lu rall, perë iurne' naculpablë rall lu Dios purquë guná rall lua nu bini rall shti'dza. ²³El quë narná zá'quëdi'i lua, nu lu Shtada rna zá'quëdi'i mënë. ²⁴Ni tubi faltë niápëdi'i rall si talë adë nihúnedia'a cusë ru'bë lu rall. Ni tubi mënë adë bé'nëdi'ill cumë ziquë bëluá'ahia lu rall, perë hia lë'ë rall guná rall grëtë' ra cusë rë' perë siempre rna zá'quëdi'i rall lua nu rna zá'quëdi'i rall lu Shtada. ²⁵Zndë'ë guc parë gac cumplir ra di'dzë nanaqué la'ni lëy nabë'në rall recibir. Rni'in: "Guná zá'quëdi'i rall lua sin pë lu nezë".

²⁶'Perë iurë guédchini el quë nagunë consolar lë'ë të, guëni'i favurë de na. Guëshe'lda lë'i' parë cuezënuhi' lë'ë të. Guédchini' por partë shtë Shtada nu guëni'i' lu të purë verdá purquë nádi'i' bishi. ²⁷Nu lë'ëga'a të también guadi'dzë të favurë de na lu ra mënë; gac të testigu shtëna purquë gulezënu të na dizdë guzublúa shchi'nia.

16 'Rnia'a lu të grë ra cusë rë' parë gac preparadë të, të adë guëazë guétëdi'i të iurë guédchini cusë mal. ²Guëgú ra mënë lë'ë të iádu'u nu guédchini iurë quini mënë lë'ë të. Guëni'i rall de quë ni na voluntá shtë Dios iurë quini rall lë'ë të. ³Zndë'ë gac

purquë nunquë adë runguë bé'adi'i ra mënë shtë guédchiliu Dadë Dios nu runguë bé'adi'i rall na. ⁴Znd'ë rnia'a lu të, të iurë guëga'a iurë, iurní guëagná ldu'u të hia grétë' ndë'ë gunia'a lu të.

Lo quë narunë Espíritu Santo

'Adë guní'idia'a lu të ra cusë rë' didzë guzublú shchi'nia purquë na quëbezënúa lë'ë të iurní, ⁵perë iurne' guzëahia parë cuezénúhia mē el quë nabēshe'ldē na. Perē ni tubi de lë'ë të adë guna'bē dí'dzēdi'i të lua: “¿Pēzielú tsal?” ⁶Bini të de quë guzëahia, por ni bēa'nē të tristē ⁷perē rnia'a lu të verdá, mejurē nahin parē lē'ë të. Guzëahia purquë si talē adē tsádia'a, adē guídēdi'i mē naguēne'le cunseju parē lē'ë të, perē si talē guzëahia, guēshe'lda lē'i'; cuezénúhi' lē'ë të. ⁸Iurē lē'ë mē guédchini, guēní'i' lu ra mēnē të gac bē'a rall blac duldē quēhunē rall. Guēluá'ai' tubi nezē ldi shtë Dios, nu guēní'i' de quë gunē Dios juzguē ra mēnē shtë guédchiliu. ⁹Napē rall duldē purquë adē gualdídi'i ldu'u rall na. ¹⁰Tsásē rall pē runē cuntienē nezē ldi shtë Dios purquë na guzëahia catē quëbezē mē. Hia lē'ë të adē guēnádi'i të lua. ¹¹Tsásē rall de quë nanú juici shtë Dios purquë hia nacondenadē lē'ë narnibē'a lē'ë ra mēnē shtë guédchiliu.

¹²Nápērua'a más lo quë narac shtua'a guēnia'a lu të perē lē'ë të adē gáquēdi'i tsasē të iurne'. ¹³Perē iurē lē'ë Espíritu Santo guédchíni', lē'ë mē guēlua'a mē lē'ë të grétë' verdá purquë nídi'i bishi la'ni ldú'i'. Adē guēní'idi'i' por partē

shcuéndi'; más bien guēní'i' lu të lo quë nabíni' de Shtada. Gac bē'a të lo quë naguēr gac por pudērē shtë Espíritu Santo. ¹⁴Lē'ë Espíritu Santo guēluá'ai' nahia mē ru'bē. Guēluá'ai' shti'dza parē gac bē'a të, parē guédē'ë të cuendē pē runē cuntienē shti'dza. ¹⁵Grétē' lo quë nanapē Shtada, shtëna; por ni gunia'a lu të lē'ë Espíritu Santo gúni' recibir lo quë naná shtëna nu guēluá'ai' lē'ë të parē tsalú guédē'ë të cuendē shti'dza.

Rbini ldu'u të perē guēabrí guēquitē ldu'u të

¹⁶'Stu'psē runē faltē, hia guēnádi'i të lua perē por dupē'nē másru'u tsadzē iurní sí, guēná të lua purquë hia guzëahia catē quëbezē Shtada.

¹⁷Iurní bēldá ra shini gusē'dē mē guna'bē di'dzē rai' lu sa' rall:

—¿Pē runē cuntienē ra di'dzē rē': “Stu'psē runē faltē hia guēnádi'i të lua perē por dupē'nē másru'u sí, guēná të lua”? ¿Pēzielú rní'i': “Purquë guzëahia catē quëbezē Shtada”?

¹⁸Guagla'guē guni'i rall:

—¿Pē runē cuntienē stu'psē nu despuēsēga'a stu'psē? Adē chu riasēdi'i pē quēadi'dzē mē.

¹⁹Jesús guc bē'a de quë rac shtu'u rai' guēna'bē di'dzē rai'. Iurní guni'i mē:

—Quēgna'bē di'dzē të lu sa' të shcuendē lo quë nagunia'a lu të: “Runē faltē stu'psē; hiadē guēnádi'i të lua perē despuēsē másru'u tsadzē, guēabrí të guēná të lua”. Ni rac shtu'u guēna'bē di'dzē të lu sa' të. ²⁰Guldía rnia'a, lē'ë të gu'nē të nu ldaguē tristē la'ni ldu'u

të perë ra mënë shtë guédchiliu, guëquitë ldu'u rall purquë rnádi'i rall lua. Aunquë lë'ë të guëa'në të con galriá ldu'u, despuësë guëquitë ldu'u të. ²¹Cumë tubi na'a iurë lë'ë na'a bëga'a shiurë galë shini na'a, rdzëbë na'a nu rbini ldu'u na'a por dururë, perë despuësë lë'ë me'dë bédchini guédchiliu, hia adë rëagná ldu'u na'a dururë. Iurní guëquitë ldu'u na'a purquë gulë tubi me'dë lu guédchiliu. ²²Zni zac lë'ë të; rbini ldu'u të iurne', perë na napë quë guëabría. Guënahia lu të stubi; iurní nalé guëquitë ldu'u të, tubi cusë lëgrë; adë chu guédchisúdi'in de lë'ë të.

²³'Dzë ni hiadë guëna'bëdi'i di'dzë të lua ni tubi cusë. Guldía rnia'a, lë'ë Dadë Dios guëne'le grëtë' lo quë naguëna'bë të lúhi'. Guëne'le mēhin si talé guëna'bë të por na. ²⁴Hashtë iurne' adë guná'bëdi'i të lu Dadë por na. Rnia'a lu të, gulë guna'bë lu mē. Guëne'le mē lo quë narunë faltë të parë guëquitë ldu'u të de verdá.

**Bëna gan lu narnibë'a
mënë shtë guédchiliu**

²⁵'Hia gunia'a lu të grë ra cusë rë' por comparaciuni, perë guédchini iurë hiadë guadí'dzédia'a por comparaciuni sino quë iurní guadi'dza clarë shcuendë Dadë. ²⁶Dzë ni lë'ë të guëna'bë të lu Shtada por lëa purquë iurní rquí'nidi'i guëna'ba lu mē por lë'ë të ²⁷purquë lë'ë Shtada'a rac shtú'ui' lë'ë të. Rac shtu'u mē lë'ë të purquë rac shtu'u të na nu rialdí ldu'u të de quë beldë guédchinia de Dios. ²⁸Bërúa'a catë quëbezë Shtada

nu bédchinia lu guédchiliu, perë iurne' guësa'na lë'ë guédchiliu parë guëabría con lë'ë Shtada.

²⁹Iurní ra shini gusë'dë mē guni'i: —Iurne' sí, quëadí'dzël clarë sin adë quëhunë dchí'nidi'il comparaciuni. ³⁰Iurne' rialdí ldu'u na'a lë'ël nu nané na'a riasël grë cusë. Rquí'nidi'il chu guëna'bë di'dzë lul. Rialdí ldu'u na'a de quë bédchínil por partë shtë Dios.

³¹Jesús repi:

—¿Gu gualdí ldu'u të iurne'?

³²Guná, guédchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë të guërë'tsë të cadë lë'ë të tubi ladë. Iurní guësa'në të na tubsia, perë adë zúdia'a tubsia purquë lë'ë Shtada quëbezénúhi' na.

³³Rnia'a lu të grëtë' ndë'ë të parë cuedchí ldu'u të por na. Ra mënë shtë guédchiliu guëzac zi rall lë'ë të perë gulë bëquitë ldu'u të. Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guédchiliu.

**Jesús guna'bë lu Dios por
shini gusë'dë mē**

17 Despuësë gualú biadi'dzë mē grë ra cusë rë', gubi'a mē lu gube'le nu guni'i mē:

—Dadë, hia lë'ë iurë bëga'a.

Bëlúa'a ra mënë de quë shínil náhi' personë ru'bë delantë lul. Iurní shínil guëquëbi' nal personë ru'bë delantë lu rall. ²Bënë'el pudërë guiahia parë guëni'bë'ahia grëtë' ra mënë narëta' lu guédchiliu, nu iurne' napa derechë guédë'a vidë sin fin parë mënë nabënë'el parë na. ³Parë gapë ra mënë vidë sin fin, napë quë gunguë bë'a rall lë'ël nu napë quë gunguë bë'a rall na. Nahia shínil nabëshé'ldël lu guédchiliu. Sulë lë'ël nal Dios verdadërë.

⁴'Siempre bèluá'ahia lu ra mënë llëru'bë na pudërë shténël. Bëna gan grètè' dchi'ni nabënë'el guna. ⁵Bënë honrar na culá'nil ziquë antsë lë'ë guédchiliu cueshtë, quëbezënúa lë'ël.

⁶Grë ra mënë nagulël ladi ra mënë shtë guédchiliu, bënë'el lë'ë rall parë na; na rall shmëna. Bèluá'ahia lu rai' pudërë shténël nu bëzu'bë diaguë rai' diza'quë shténël. ⁷Iurne' rdë'ë rall cuendë de quë pudërë nanapa, bënë'el guiahia. ⁸Grë ra di'dzë nagun'il lua, biadi'dza lu rai' nu bënë'el rai' recibir ra di'dzë ni. Hia gualdí ldu'u rai' de verdá de quë bëshé'ldël na lu guédchiliu. Nané rai' zelda por ordë shténël.

⁹'Na runa ruëguë por lë'ë rai' iurne'. Adë rúnëdia'a ruëguë por ra mënë shtë guédchiliu sino por ra mënë nabënë'el parë na purquë shténël lë'ë rai'. ¹⁰Grë ra mënë ni nashténël nu na rai' shtëna. Por lë'ë rai' zihani mënë guná rall pudërë shtëna.

¹¹'Na adë guëá'nëdia'a lu guédchiliu, perë lë'ë rai' sí, guëa'në rai' lu guédchiliu. Hia lë'ë na gueldë guëzëa catë quërëldël. Santo nal, nia Dadë. Gupë lë'ë rai' con pudërë shténël grë ra nabënë'el parë na parë gac rai' unidë ziquë lë'ël nu na unidë na hia'a. ¹²Iurë quëbezënúa lë'ë nabënë'el parë na, gupa lë'ë rai'. Ni tubi adë chu bënëfidi'i sino el quë nagulë parë gac condenádëll. Zni guquin parë gac cumplir naná escritë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ëll.

¹³'Iurne' Dadë, mërë gueldë guëzëa catë quëbézël perë mientras

zugá'ahia stúpë'në lu guédchiliu, rnia'a lul grë ra cusë rë', guini naná guëquë diaguë di'dzë rë'. Guëquitë ldu'u rai'; mizmë lëgrë nanapa gapë rai' guëdubi tiempë. ¹⁴Na bèluá'ahia diza'quë shténël lu rai' perë ra mënë shtë guédchiliu, adë rna zá'quëdi'i rall lu rai'. Grë rai' nabëquë diaguë shtí'dzël, adë na rai' ziquë mënë shtë guédchiliu; igual ziquë na, adë rianáldëdi'i rai' tēchi ra cusë shtë guédchiliu. ¹⁵Adë rná'bëdia'a, Dadë, de quë guëgul lë'ë rai' lu guédchiliu, sino rac shtua'a gápël lë'ë rai' lu ra cusë shtë mēdzabë. ¹⁶Cumë ziquë na, adë nádia'a mënë shtë guédchiliu, nu lë'ë rai' adë nádí'i rai' mënë shtë guédchiliu. ¹⁷Por shtí'dzël bënë'el gac rai' santu parë lë'ël. Grë diza'quë shténël na verdá. ¹⁸Cumë ziquë bëshé'ldël na lu ra mënë shtë guédchiliu, zni zac bëshë'lda lë'ë rai' lu ra mënë shtë guédchiliu. Guëni'inú rai' shtí'dzël lu rall. ¹⁹Quëhuna apartar mizmë na parë bien shtë rai' tē gac rai' completamente entregadë lu voluntá shténël. Gac cumplir ndë'ë, Dadë, por shtí'dzël naná verdá.

²⁰'Perë adë rná'bëdia'a sulamëntë por lë'ë rai', sino también por grètè' natsaldí ldu'i shtí'dza iurë guadi'dzë rai' diza'quë. ²¹Grètè' ra mënë ni natsaldí ldu'i shtí'dza, quëhuna ruëguë gac rai' unidë, Dadë. Gapë rai' tubsë llgabë ziquë na hia'a unidë nu nadápa'a mizmë llgabë. Bënë'el compa'ni lë'ë rai' parë gac rai' unidë con lë'ë hia'a, Dadë, parë ra mënë shtë guédchiliu, gac bë'a rall lë'ël bëshé'ldël na. ²²Lë'ë derechë nu pudërë nabënë'el parë na,

béd'éhia paré lè'è rai' paré gac rai' unidè ziquè lè'è hia'a na hia'a unidè. ²³Ziquè quèbezènúa lè'è rai' nu quèbezènu na, zni rac shtua'a gac rall unidè completamente con lè'è hia'a paré ra mènè shtë guédchiliu, guèdè'è rall cuendè lé'él bëshé'ldèl na nu guèdè'è rall cuendè de què rac shtú'ul lè'è rall mizmə manèrè ziquè rac shtú'ul na.

²⁴Dadè lé'él bënë'el grètè' ndè'è, nu rac shtua'a de què catè quèbézèl nu zac lè'è rai' cuezè rai'. Rac shtua'a catè nezè guèquèrèlda nu lè'è rai' guèquèrèldè rai' tè paré guèná rai' lugar za'què lu gub'e. Guèná rai' pudèrè nabënë'el purquè nalé rac shtú'ul na antsè lè'è guédchiliu cueshtë. ²⁵Dadè, lé'él rúnèl bien guèdubi tiempè perè ra mènè shtë guédchiliu, adè runguè bé'adi'i rall lé'él, perè na sí, runguè bé'ahia lé'él nu lè'è ra nagualdí ldu'i lé'él, rdè'è rai' cuendè de què lé'él bëshé'ldèl na. ²⁶Bèluá'ahia lè'è rai' paré gunguè bè'a rai' chu nal, nu todavía tsagla'guè guèluá'aru'uhia lè'è rai' paré gac shtu'u rai' sa' rai' ziquè rac shtú'ul na; mizmə amor shtëna gapè rai' la'ni ldu'u rai' paré sa' rai'.

Guna'zi ra mènè mal lè'è Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 Despuèsè de gualú biadi'dzè Jesús ra di'dzè rè', bèru'u mè con ra shini gusè'dè mè paré zia'a rai' stubi ladè rua' tubi rugi guèè'gu nalé Cedrón. Nga'li naquè tubi lahuertè, nu guatènú Jesús ra shini gusè'dè mè. ²Nu Judas, lè'è naná rac shtu'u gúnèll intriegu Jesús, nanèll lugar ni

purquè zihani vèsè guanú Jesús lè'è rai' ndè. Nu nga'li rdéa rai' antsè. ³Zni bè'nè Judas; bédchínill con tubi shcu'a'a mènè con bèldá guèshiágu'u. Ra jèfè shtë ra bëshuzi con ra fariseo bëshé'ldè rall lè'è mènè ni. Nua'a rall lintèrnè nu grèaguè paré guèzianí. Nua'a rall spadè. ⁴Hia rac bè'a Jesús grètè' lo què nanagac; iurní bèru'u mè ladi ra shmènè mè nu guni'i mè lu ra mènè:

—¿Chu rguili tè?

⁵Lè'è rall bèquebi:

—Rguili na'a Jesús de Nazaret.

Jesús guni'i iurní:

—Na ndè'è.

Lè'è Judas nabè'nè intriegu Jesús, zugá'all con ra mènè ni. ⁶Iurè lè'è Jesús guni'i: “Na ndè'è”, iurní bèazè guetè rall nu gulaguè rall lu guiu'u.

⁷Iurní guni'i mè stubi:

—¿Chull rguili tè?

Lè'è rall guni'i rall:

—Jesús de Nazaret.

⁸Jesús repi lu rall iurní:

—Hia gunia'a lu tè de què na ndè'è. Si talè rguili tè na, gulè bène'e sí, tè paré guzèa ra shmèna.

⁹Zni guc paré gac cumplir di'dzè naguni'i Jesús antsè: “Grètè' el què nabënë'el paré na, ni tubi adè gunítidia'a”. ¹⁰Iurní lè'è Simón Pedro nápi' tubi spadè; gulúhi' spadè nu bèchúgui' diaguè ladè ldi tubi naná lè Malco. Malco na muzè shtë jèfè shtë ra bëshuzi. ¹¹Perè Jesús repi lu Pedro:

—Bèguèu' spadè shtënèl shlugarin. Si talè según voluntá shtë Shtada ze'dè paré sac zia, napè què guna cumplirin.

Guanú rall Jesús lu bëshuzi más narnibë'a

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹²Iurní lë'ë ra mënë con comandante shtë ra soliar nabëshe'ldë contrari shtë Jesús, guna'zi rall lë'ë më parë gua'a rall lë'ë më prësi. Bëldi'bi rall guia'a më. ¹³Lueguë bia'a rall lë'ë më lu Anás naná suëgrë Caifás. Izë ni Caifás guc bëshuzi namás narnibë'a. ¹⁴Caifás rë' mizmə naguni'i lu ra më israelitë: “Más mejurë parë lë'ë hia'a gati tubsë nguiu quë guëdubi naciuni tsalú”.

Pedro zu rualdëa' lidchi Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵Simón Pedro con stubi ra poshtë, guanaldë rai' lë'ë Jesús. Lë'ë stubi poshtë ni na el quë nané Caifás naná bëshuzi namás narnibë'a. Guatënú poshtë ni Jesús rualdëa' lidchi Anás. ¹⁶Pedro bëa'në fuërë rua' puertë shtë nezë. Iurní bëru'u lë'ë poshtë nananë lë'ë jëfë shtë ra bëshuzi. Lë'ë poshtë ni guchi lu na'a narapë rua' puertë parë tsuté Pedro. ¹⁷Iurní lë'ë na'a guna'bë dí'dzëll lu Pedro:

—¿Pë nu lë'ël nal shmënë nguiu rë'?

Pedro bëquebi:

—Aquëdi'i, nädia'a shmënë nguiu ni.

¹⁸Cumë nalé naldë dzë ni, ra muzë con ra soliar bëntsa'u tubi guërdë të parë bëcue'e rall gui'i të guëdzë'ë rall. Nu zac Pedro zuga'a con lë'ë rall. Quëtsë'ë Pedro rua' gui'i.

Guna'bë di'dzë Anás lu Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹Lë'ë Anás, tubi jëfë shtë ra bëshuzi, guzublú guna'bë dí'dzëll lu Jesús shcuendë ra shini gusë'dë më nu pë ldai' rlua'a më. ²⁰Repi Jesús: —Na biadi'dza delantë lu grë mënë. Bëluá'ahia la'ni ra iádu'u nu hashtë iádu'u ru'bë, grëtë' lugar catë rdëa ra mënë israelitë. Ni tubi cusë adë guní'idia'a naga'chi. ²¹¿Pëzielú rna'bë dí'dzëll lua pë cusë bëluá'ahia? Gulë guna'bë di'dzë lu ra mënë nabini shti'dza. Nané rall ldai' lo quë bëluá'ahia.

²²Iurë lë'ë Jesús guni'i zndë'ë, tubi soliar shtë iádu'u nazuga'a guëlladchi, gulubëll lu më nu guní'ill:

—¿Pë zni'i rquëbil lu jëfë shtë ra bëshuzi?

²³Jesús repi:

—Si talë gunia'a mal, bëlua'a nia pë mal bëna perë si talë gunia'a verdá ¿pëzielú gulubël lua?

²⁴Iurní lë'ë Anás bëshë'ldë lë'ë më lu Caifás. Li'bi guia'a më. Caifás na bëshuzi narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.

Pedro guni'i lu ra mënë de quë adë guënëdi'i' lë'ë Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

²⁵Perë Pedro tsagla'guë quëgtsë'ëi' rua' gui'i con ra mënë. Iurní guchi ra mënë:

—¿Pë nul lë'ël nal shmënë Jesús?

Pedro bë'në negar; guni'i':

—Aquëdi'i, nädia'a shmënë Jesús.

²⁶Iurní guna'bë di'dzë tubi muzë shtë Caifás, muzë ni nall shfamili

shtë nguiu nabëchuguë Pedro diágui'. Guni'i muzë ni lu Pedro:

—¿Pë nul lé'ël gunahia la'ni lahuertë con Jesús?

²⁷Pedro bë'në negar stubi. Mizmë iurní bëllidchí tubi gay.

Jesús zuga'a lu Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸Iurní bia'a rall Jesús lu palaci catë gunë gubernadurë juzguë. Hia ze'dë grëgue'lë iurní. Ra contrari shtë Jesús adë guatëdi'i rall la'ni palaci parë guëa'në rall limpi según custumbrë religiuse shtë rall. Zni nanú permisi gau rall shtse shtë Pascu. ²⁹Por ni Pilato bëru'u parë guagní'll lu rall:

—¿Pë mal bë'në hiumberë rë'?

³⁰Guni'i rall:

—Si talë nádi'll hiumberë mal, adë chu guëdë'nëdi'i intriegu lé'ëll.

³¹Iurní Pilato repi:

—Gulë bia'a lé'ëll mizmë lë'ë të nu gulë bë'në juzguë lé'ëll según narni'i lëy shtë të.

Ra contrari shtë Jesús bëquebi:

—Perë lë'ë na'a nápëdi'i na'a derechë parë guëdini na'a ni tubi mënë gátill.

³²Zni guc parë gac cumplir shti'dzë Jesús naguni'i más antsë parë gac bë'a rall lla mudë gati më.

³³Iurní Pilato bëabrí guatë la'ni palaci; iurní guná'bëll lë'ë Jesús nu guni'i Pilato:

—¿Pë lé'ël nal Rëy shtë ra më israelitë?

³⁴Jesús repi:

—¿Pë ni rna'bë dí'dzël por shcuëndël u nu chu stubi guni'i lul chu nahia?

³⁵Pilato guni'i:

—Nádia'a më israelitë. Mizmë mënë sa'l con ra jëfë shtë ra bëshuzi, bë'në rall intriegu lé'ël lua ziquë tubi më mal. Guni'i lua pë mal bë'nëll.

³⁶Guni'i më:

—Nahia Rëy shtë gobiernë nanádi'i ziquë gobiernë shtë guédchiliu. Si talë gobiernë shtëna niac ziquë gobiernë shtë guédchiliu, pues niadildi shmëna parë gáquëdi'i intriegu na guia'a ra më israelitë. Perë iurne' rnia'a lul de quë rribë'ahia; nahia Rëy perë lédëdi'i rëy shtë guédchiliu.

³⁷Iurní Pilato repi:

—Rní'il de quë nal tubi Rëy.

Jesús guni'i:

—Nahia Rëy ziquë quëgní'il, parë ni gula lu guédchiliu. Zelda lu guédchiliu parë guadi'dza verdá. Grëtë' el quë narac shtu'u guini verdá, ni rdë'ë rall cuendë shti'dza.

³⁸Pilato repi:

—¿Pë runë cuntienë di'dzë, verdá?

Guni'i mënë gati Jesús

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Despuës de gualú guna'bë di'dzë Pilato di'dzë rë', bërú'ull stubi parë guadi'dzënull ra contrari shtë Jesús. Guni'i Pilato:

—Ni tubi delitë adë rdzélëdia'a shtë nguiu rë' ³⁹perë ziquë tubi custumbrë, guëdë'a libertá tubi pësi la'ni dzë laní shtë Pascu. ¿Sëldahia Jesús rëy shtë të, u pë rni'i tē?

⁴⁰Iurní grë ra mënë gurushtiá rall:

—Adë rldá'adi'il Jesús; bédë'ë libertá parë Barrabás.

Barrabás na tubi nguba'në, tubi më dushë.

19 Iurní lë'ë Pilato gunibë'a guanú Jesús gálné con chicuti. ²Ra suldadë bëntsa'u rall tubi corunë guitsë nu gulú rallin guéc Jesús nu bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. ³Lueguë guabi'guë rall lu më; bë'në rall burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë ra më israelitë. Gulubë rall lë'ë më.

⁴Iurní Pilato bëabrill; bërú'ull nu rëpill lu ra mënë:

—Gulë guná, rguhia nguii rë' delantë lu tē parë guëdë'lë tē cuendë de quë adë rdzëlëdia'a ni tubi delitë parë lë'ëll.

⁵Iurní bëru'u Jesús con corunë guitsë zubë guéc më nu nacu më tubi lari color guindë. Iurní Pilato repi:

—Lë'ë nguii ndë'ë.

⁶Iurë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra soliar shtë iádu'u, guná rall lë'ë më, guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Quëll lu cruz. Quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—Gulë bia'a lë'ëll nu gulë bëquë'lë lë'ëll lu cruz purquë adë rdzëlëdia'a ni tubi delitë nabë'nëll.

⁷Perë ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Lë'ë na'a napë na'a tubi lëy; según lëy shtë na'a rni'in de quë gati mënë ni purquë guní'ill nall shini Dios.

⁸Iurë Pilato bini zndë'ë, másru'u bëdzëbëll. ⁹Iurní bëu'll stubi la'ni palaci nu guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—¿Chu ménëll?

Perë Jesús adë bëquébidi'i'.

¹⁰Iurní repi Pilato:

—¿Pë adë guëquébidi'il lua chu ménëll? ¿Ni mudë adë guënëdi'il

napa pudërë parë guna crucificar lë'ëll nu zac napa pudërë parë guënëhia libertá lë'ëll?

¹¹Jesús guni'i:

—Ni tubi pudërë nápëdi'il parë na si talë Dios adë bënë'edi'i' pudërë. Por ni rnia'a lul de quë ra nabë'në intriegu na lul, ni napë mayurë duldë. Na rall más pecadurë quë lë'ëll.

¹²Dizdë iurní Pilato gudíllil manërë parë guëdë'ëll libertá lë'ë Jesús, perë ra contrari shtë më gurushtiá rall:

—Si talë guëldá'al nguii rë', nádi'il amigu shtë rëy César, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Cualquier el quë nagac rëy, ni quëhúnëll cuntrë gobiernë shtë César.

¹³Iurë bini Pilato di'dzë rë', gunibë'all guëru'u Jesús lugar ni nu Pilato guzúbëll lu tribunal shtë'nëll, lugar naná lë Gabata con dizé hebreo. Lë ni runë cuntienë, Empedrado, lugar catë nanú pisë shtë cemëntë.

¹⁴Guc visperë shtë Pascu, iurë bë'në mënë preparar laní. Mizmë dzë ziquë guërudë dzë, iurní Pilato guni'i lu ra contrari shtë Jesús:

—Ndë'ë na rëy shtë'në tē.

¹⁵Lë'ë rall gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gátill, gátill, quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—¿Ni mudë guna crucificar rëy shtë'në tē?

Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi bëquebi rall:

—Lë'ë na'a sulë tubsë rëy napë na'a. Nall rëy César, el quë narnibë'a más la'ni guédchiliu.

¹⁶Con ndë'ë Pilato bënë'll intriegu lë'ë Jesús lu rall parë gati më lu cruz. Bia'a rall lë'ë më de ndë.

Cuë më lu cruz*(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)*

¹⁷Nua'a më cruz. Zia'anú rall lë'ë më lugar nalë Calavera, di'dzë hebreo lëhin Gólgota. ¹⁸Nga'li bë'në rall crucificar lë'ë më con chupë mënë mal, tubi rall cadë tubi cu', hia lë'ë Jesús guéláu. ¹⁹Pilato bëquë'ë tubi letrërë narni'i: "Jesús de Nazaret, rëy shtë naciuni Israel". Quë letrërë guëc cruz. ²⁰Cantidá mënë narëta' ndë, bi'ldi rall letrërë ni purquë lugar catë cuë më lu cruz naquë guëlladchi rua' ciudá Jerusalén. Lë'ë letrërë ni naescritë con dizë hebreo, nu dizë griego, nu dizë latín. ²¹Ra jëfë shtë ra bëshuzi guni'i rall lu Pilato:

—Adë rquë'ëdi'il "Rëy shtë naciuni Israel" sino más bien bëquë'ë lo quë naguní'ill: "Nahia Rëy shtë naciuni Israel".

²²Perë Pilato bëquebi:

—Lo quë nabëquëa'a, zni guëa'nin.

²³Despuësë lë'ë ra suldadë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, iurní bëtëá rall shabë më nu gudi'dzë rall lari ni. Gulú rallin tapë ldë, tubi ldégahin parë cadë tubi suldadë. Iurní guna'zi rall lari capë. Nahin tubi lari mantë, lari intërë de tubsë hili. ²⁴Ra suldadë guni'i rall lu sa' rall:

—Adë chu guëché'zëdi'in; más mejurë guëdchíta'a guë'ë dado tē parë nia'a chu gunë gan lari rē'.

Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Gudi'dzë rall shaba, perë stubi ldëhin gudchitë rall guë'ë dado". ²⁵Zndë bë'në ra suldadë rumanë.

Guëa' cruz shtë Jesús quëbezë shni'a më nu quëbezë bëldi' lë

María naná tse'lë Cleofas. Nu quëbezë María Magdalena guëa' cruz. ²⁶Iurë Jesús guná më lu shni'a më, zugá'ai' cula'ni poshtë namás rac shtu'u më, repi më lu shni'a më: —Nanë, lë'ë shínil ni'i. Gápi' lë'ël.

²⁷Nu guni'i më lu poshtë ni:

—Lë'ë shní'al ni'i.

Dizdë iurní lë'ë poshtë ni bé'ni' recibir lë'ë María lidchi poshtë.

Guti Jesús*(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)*

²⁸Despuësë de ndë'ë, cumë Jesús rac bë'a më de quë grëtë' guc cumplir nu parë gac cumplir la'ni Sagradas Escrituras, guni'i më: —Rbidcha.

²⁹Nga'li zuga'a tubi mbluri gadzë vini hi'. Iurní guna'zi ra suldadë tubi spongë; bëga'dzë rallin con vini nu bëzu'bë rall spongë ni guëc tubi hiaguë shtë hisopo. Iurní bēdchi'guë rallin rua' Jesús. ³⁰Jesús gudchi më guëc spongë ni, Bi'i' më vini; iurní guni'i më:

—Grëtë' guc cumplir.

Iurní bërë'ngu më nu bé'ni' intriegu espíritu shtëhi' lu Dios.

Tubi suldadë bëquë'ë lamsë cula'ni Jesús

³¹Stubi dzë antsë gac laní, dzë narzi'i ldu'u mënë, ra mënë israelitë adë nēdi'i rall guëa'në ra cuerpë lu cruz parë dzë narzi'i ldu'u mënë, pues dzë ni na dzë descansë nu nalë laní ru'bë na. Nu na dzë delicadë. Por ni guna'bë rall lu Pilato parë quitsu suldadë guëa' ra naquë lu cruz parë gati rall nu tsabsú cuerpë shtë rall lu cruz. ³²Iurní ra suldadë bēdchini rall guëa' cruz. Guditsu

rall guëa' primère naquénú mè lu cruz. Nu guditsu rall guëa' stubi naqué stubi cu'. ³³Perè guabi'guë rall lu Jesús; guná rall hia guti mè. Por ni adè gudítsudi'i rall guëa' mè.

³⁴Perè tubi suldadè bèquë'èll lansi cula'ni mè. Iurní bèru'u rënë con nisë. ³⁵El què naruadi'dzè ndè'è gunall nu rní'ill verdá nu rac bé'all de què verdá ruadi'dzèll tè parè lè'è tè tsalídí ldu'u tè zndè'è ³⁶purquë zndè'è guzac parè gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Adè gudítsudi'i rall ni tubi ba'cu shténi". ³⁷Nu stubi partè shtè Escrituras rni'i: "Guëbi'a rall lu el què nabèquë'è rall lansi".

Jesús bèga'chi

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸Despuës de gualú grètè' ndè'è, José mè guè'dchi Arimatea, guagná'bèll permisi lu Pilato parè guá'all cuerpè shtè Jesús tè tsacá'chill lè'è mè. José guc tubi shmènè mè perè aunquë nilè naga'chi purquë rdzébèi' lu ra contrari shtè Jesús. Pilato bédè'è permisi; iurní bia'a José cuerpè shtènè mè. ³⁹Nu zac Nicodemo, el què naguagná lè'è mè guellè, bédchininú Nicodemo con nanutsè mirra nu áloes cumè cincuenta kilo nuá'all. ⁴⁰Zni lè'è José con Nicodemo bia'a rall cuerpè shtè Jesús. Bètu'bi rall lè'è mè tubi ldè lari naquichi con mizmè naguctsa'u nisë nashi nanutsè según custumbrè shtè ra mè israelitè napè què guëga'chi tubi tègulè. ⁴¹Lugar ni catè bèquë'è rall lè'è mè lu cruz, nga'li naqué tubi lahuertè. Mizmè la'ni lahuertè ni naqué tubi ba'a

catè ni tubi la'di chu bègá'chidi'i.

⁴²Nga'li bèca'chi rai' cuerpè shtè Jesús purquë lè'è ba'a ni naqué guëlladchi, nu dzè descansè hia bèga'a.

Guashtë mè ladi ra tègulè

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 Primère dzè shtè lmalè María Magdalena gua rua' ba'a.

Tumpranè nianá rru'u nacahi gunáhi' hiadè nídi'i guè'è nada'u rua' ba'a.

²Iurní guagllu'nè María catè zúga'a Simón Pedro con lè'è poshtë namás rac shtu'u Jesús. Guni'i María:

—Bia'a mènè shcuerpè Dadè Jesús catè bègá'chi'; adè chu guënëdi'i catè guaca'chi ra mènè shcuérpi'.

³Iurní Pedro con stubi poshtë bèru'u rai'. Gua rai' rua' ba'a. ⁴Guèrupè rai' ziaagllu'nè rai' juntè perè lè'è stubi poshtë gudchibèlú lu Pedro; bédchíni' guèlútè' lè'i' rua' ba'a. ⁵Iurní bèá'chi' nu gunáhi' lu lari liensè nanaga'a nga'li perè adè guatédi'i'. ⁶Despuës Simón Pedro bédchini' tèchi poshtë ni. Iurní Pedro guatèhi' la'ni ba'a, nu zac lè'i' gunáhi' lu lari liensè; za'quë za'quë nè'achi dchi'bin shlugarin. ⁷Nu guná Pedro lari naquichi nabèlli'i guèc Jesús; adè dchi'bin juntè sino tubi ladè nè'achi dchi'bin. ⁸Iurní poshtë nabédchini' primère, guatèhi' nu gunáhi'. Gualdí ldu'i' guashtë Jesús ladi ra tègulè. ⁹Perè todavía adè guasédi'i' rai' Sagradas Escrituras de què Jesús napè què gac resucitári' ladi ra tègulè. ¹⁰Iurní ra poshtë bèabrái' rai' lidchi rai'.

Jesús bèlua'alú lu María Magdalena

(Mr. 16.9-11)

¹¹María Magdalena bèá'ni' tèchi fuèrè rua' ba'a. Rú'ni' cula'ni ba'a.

Mientras quēhú'ni', iurní bēa'chi' parē guēnáhi' la'ni ba'a. ¹²Gunáhi' chupē ianglē zuga'a; nacu rai' lari naquichi. Zúbēga'a ra ianglē ni; tubi zúbēga'a nezē guēc catē bēga'chi Jesús. Stubi zúbēga'a nezē guēa' catē bēga'chi mē. ¹³Lē'ē ra ianglē guni'i rai' lu María:

—Nanē, ¿pēzielú rú'nēl?

Lé'i' bēquebi:

—Purquē bia'a ra mēnē lē'ē Dadē Jesús, perē adē chu guēné'edi'i rsunē ca nezē guaca'chi ra mēnē lé'i'.

¹⁴Niá'asē gualú guni'i María zni, bēdchigrēhi' lúhi' nezē téchi'; gunáhi' lu Jesús. Lē'ē mē zuga'a mē nga'li perē adē rdé'ēdi'i María cuendē de quē lē'ē Jesús ni. ¹⁵Iurní Jesús guna'bē dí'dzi' lu María:

—Nanē, ¿pēzielú rú'nēl? ¿Chull rguílil?

María rúni' llgabē de quē aquē narapē lahuertē ni quēgni'i. Iurní repi' lu mēnē ni:

—Si talē lé'ēl biá'al cuerpē shtë Jesús, guni'i lua ca nezē guacá'chil lé'i' tē parē tsagllía shcuérpi'.

¹⁶Jesús repi:

—María.

Lē'ē María bēdchigrēhi' nu guní'i' con dizē hebreo:

—Raboni. (Dí'dzē ni runē cuntienē, Mēsē.)

¹⁷Jesús repi:

—Adē cué'zēdi'il na purquē la'di tsépidia'a catē quēbezē Shtada, perē tsagní'il lu ra los de más bēcha de quē lē'ē na tsepia catē quērelde Shtada nu Shtádēga'a tē también. Tsepia catē quērelde Dios shtëna nu Dios shtënē tē.

¹⁸Iurní lē'ē María Magdalena guagué'ni' visi lu ra shini gusē'dē

mē de quē lé'i' gunáhi' lu Dadē Jesús nu lē'ē mē guni'i grē ra cusē rē'.

Jesús bēlua'alú lu ra shini gusē'dē mē

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹Mizmē dzē ni na primēre dzē shtë llmalē; hia riu' gue'lē; ra poshtë rdēa' rai' nga'li. Nē'au rua' hui'u dchidchi'chi purquē rdzēbē rai' contrari shtë Jesús. Iurní Jesús bēlua'alú lu rai' la'ni hui'u. Guzú mē guēláu catē rēta' rai' nu guni'i mē:

—Gulē cuedchí ldu'u tē.

²⁰Despuēsē de gualú guni'i mē, iurní bēlua'a mē guia'a mē con cula'ni mē catē gua clavē nu lansē. Iurní bēquitē ldu'u rai'; guná rai' lu Jesús. ²¹Lueguē Jesús repi lu rai' stubi:

—Gulē cuedchí ldu'u tē. Cumē ziquē Dadē bēshē'ldi' na, zni guēshe'lda lē'ē tē. Guēni'i tē lu ra mēnē shti'dza.

²²Iurní bēca'a mbē mē nu repi mē:

—Gulē bē'nē recibir Espíritu Santo.

²³Napē tē derechē; guēni'i tē chu bē'nē mē perdunē, nu chu bē'nēdi'i mē perdunē.

Adē gualdídi'i ldu'u Tomás shti'dzē ra poshtë

²⁴Tomás, tubi de lē'ē ra poshtë narni'i ra mēnē Cuachi, adē nídi'i' nga'li iurē lē'ē Jesús bēlua'alú lu ra poshtë. ²⁵Los de más ra poshtë guni'i rai' lu Tomás:

—Guná na'a lu Dadē Jesús.

Perē Tomás repi:

—Si talē adē guēnádía'a catē gua lansē cula'ni mē nu guēgutēa

shcuëna lugar shtë clavë nu cutëa guiahia culá'ni', hashtë iurní tsaldí ldua'a guashtë më ladi ra tégulë.

²⁶Bëdza'guë llmalë despuësë gudëdë ni, ra poshtë rëta' rai' stubi nacubi hiu'u ni. Dzë ni zuga'a Tomás con lë'ë rai'. Iurní aunquë nilë në'au rua' hiu'u dchidchi'chi, Jesús bëlua'alú lu rai' nu guzú më guëláu catë rëta' rai'. Guni'i më:

—Gulë cuedchí ldu'u tē.

²⁷Nu guni'i më lu Tomás:

—Bëtia'a shcuënë lu guiahia nu gude'enú guí'al; bëtia'a guí'al culania. Adë rní'idi'il la'ni ldú'ul de quë adë guashtëdia'a ladi ra tégulë sino tsaldí ldú'ul nabania.

²⁸Bëquebi Tomás iurní:

—Lé'ël nal Dadë shtëna. Lé'ël nal Dios shtëna.

²⁹Jesús repi:

—Tomás, iurne' sí, rialdí ldú'ul purquë gunal lua perë más dichusë el quë naganádi'i lua perë rialdí ldu'u rall na.

Pëzielú guctsa'u librë rë'

³⁰Jesús bë'në másru'u cantidá ra cusë ru'bë nu milagrë lu ra shini gusë'dë më, cusë ni adë bëquë'ëdia'a la'ni librë rë'. ³¹Perë ndë'ë bëquëa'a tē parë tsaldí ldu'u tē Jesús de quë na më Cristo, shini Dios. Si talë tsaldí ldu'u tē shti'dzë Jesucristo, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë tē.

Jesús bëlua'alú lu gadchi ra poshtë

21 Despuësë de ndë'ë, Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më stubi vuelte. Zuga'a më rua' nisë nalë Tiberias. Zni guc iurë bëlua'alú më lu rai'. ²Bëdëa

ra poshtë, Simón Pedro con Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi. Zuga'a Natanael naná më Caná shtë Galilea nu zuga'a ra shini Zebedeo nu chupë de los de más shini gusë'dë më. ³Iurní Simón Pedro guni'i lu rai':

—Tsagna'zia mbeldë.

Lë'ë rai' guni'i rai':

—Nu zac lë'ë na'a guëzé na'a.

Iurní be'pi rai' la'ni barcu, perë gue'lë ni adë chu mbeldë guná'zidi'i rai'. ⁴Hia iurë ze'dë grëgue'lë, Jesús bëlua'alú lu rai' rua' nisë perë ra shini gusë'dë më adë bédë'ëdi'i rai' cuendë de quë lë'ë më ni. ⁵Iurní repi më:

—Lë'ë tē narac shtua'a, ¿Pë adë chu mbeldë guna'zi tē?

Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Ni túbidi'i.

⁶Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Gulë bëtia'a guë'shu shtënë tē ladë ldi cula'ni barcu; iurní guëna'zi tē mbeldë.

Zni bë'në rai'. Despuësë adë bë'nëdi'i rai' gan niagú rai' guë'shu mbeldë la'ni nisë tantë zihani mbeldë nanú la'ni. ⁷Iurní lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús más, guni'i lu Pedro:

—Lë'ë Dadë Jesús ndë.

Niá'asë gualú bini Pedro de quë lë'ë Dadë Jesús ni, iurní gúti' shabë purquë bëru'u lari iurë guagná'zi mbeldë. Iurní bëldá'ai' lë'i' la'ni nisë parë guëdchíni' guë'lú lë'i' catë zuga'a më. ⁸Los de más poshtë bédchini rai' rua' nisë con barcu. Nu quëshaguiú rai' guë'shu shtë mbeldë. Pues zuga'a ra poshtë ziquë tubi gahiu'a metro hashtë ca lu zu më. ⁹Iurë lë'ë rai' bédchini rai' lu

guiu'u, bëru'u rai' la'ni barcu nu guná rai' tubi guërdë dchi'bë tubi mbeldë lu gui'i. Guná rai' du'pë guetështildi. ¹⁰Jesús guni'i:

—Gulë te'enú bëldá mbeldë nagaër gualú bëga'a.

¹¹Simón Pedro güe'pi la'ni barcu; iurní bëshaguiúhi' guë'shu hashtë rua' nisë catë na guiu'u. Gadzëtë'in mbeldë, purë ma ru'bë, ciento cincuenta y tres; perë aunquë nilë zihani ma, adë gurié'zidi'i guë'shu. ¹²Iurní guni'i më lu rai':

—Gulë te'e të gau të.

Ni tubi rai' adë cuédi'i valurë niana'bë di'dzë chu na më purquë rac bë'a rai' lë'ë Dadë Jesús ni.

¹³Iurní lë'ë Jesús guabi'guë më lu rai'. Guna'zi më guetështildi nu belë shtë mbeldë; bëdë'ë mëhin cua'a ra poshtë gau rai'.

¹⁴Zndë guc natsunë vësë de quë lë'ë Jesús bëlua'alú më lu ra poshtë despuësë guashtë më ladi ra tégulë.

Jesús guni'i lu Pedro: “Gupë shmëna”

¹⁵Despuësë gualú gudáu ra poshtë, Jesús guni'i lu Simón Pedro:

—Simón, shini Jonás, ñgu rac shtú'ul na de verdá más quë los de más sa'l rac shtu'u rai' na?

Pedro bëquebi:

—Aha' Dadë, lë'ël nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Jesús repi:

—Pues iurne', gupë ra mënë narialdí ldu'i na, ra naná ziquë lli'li mitu'në.

¹⁶Iurní bëabrí guna'bë di'dzë më nachupë:

—Simón shini Jonás, ñgu rac shtú'ul na de verdá?

Pedro bëquebi:

—Aha' Dadë, nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Ne' gupë ra mënë narialdí ldu'i na. Na rall ziquë lli'li narqui'ni vëquërë.

¹⁷Hia natsunë vësë guna'bë di'dzë më lu Pedro:

—Simón shini Jonás, ñgu rac shtú'ul na?

Iurní tristë bëa'në ldu'u Pedro purquë hia bëhunë guna'bë di'dzë më lúhi', si rac shtu'u Pedro lë'ë më. Iurní guni'i Pedro:

—Lë'ël nanël grëtë' cusë. Nanël de quë rac shtua'a lë'ël.

Iurní repi më:

—Iurne' gupë ra lli'li shtëna, ra mënë nare'dë naldë na. ¹⁸Guldía rnia'a lul, iurë gúquël sultërë, rácúl shábël lo quë narni'i ldu'ul nu rial catë rac shtú'ul perë iurë lë'ël gú'shël, stubi mënë guëna'zi guiá'al parë sël, nu stúbi' gunë compa'ni lë'ël parë gácul shábël, nu guá'ai' lë'ël catë adë nédi'il tsal.

¹⁹Zni guni'i më parë guëd'ë hia'a cuendë lla mudë gati Pedro purquë por galguti shtë Pedro, gúni' guëluá'ai' llëru'bë na pudërë shtë Dios. Despuësë repi më:

—Guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

Lë'ë poshtë namás guc shtu'u Jesús

²⁰Iurní guná Pedro nezë téchi'; ze'dë naldë lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús, mizmé poshtë el quë nagudaunú më nu nazubë cula'ni më lu shtse shtë Pascu, mizmé el quë naguni'i lu më: “Dadë, ñchull gunë intriegu lë'ël?” ²¹Iurë lë'ë Pedro guná lu poshtë ni, guna'bë di'dzë Pedro lu Jesús:

—Dadë, ¿pë gac poshtë rë'?

²²Jesús bëquebi:

—Si rac shtua'a guëbánil ndë'ë hashtë iurë guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al. Lé'ël guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë shtëna.

²³Iurní bërë'tsë di'dzë rë' ladi los de más bëchi sa' ra poshtë de quë adë gátidi'i poshtë ni, perë adë guní'idi'i Jesús de quë adë gátidi'i poshtë ni, sino quë guni'i më: “Si talë na rac shtua'a de quë guëbáni' hashtë guëabría

stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac bé'al”.

²⁴Ndë lo mizmë poshtë naquëhunë testificar grë ra cusë rë', nu më el quë nabëquë'ë la'ni librë rë'. Rdë'ë hia'a cuendë de quë verdá ruadí'dzi'. Grë ra poshtë rdë'ë rai' cuendë de quë verdá na grë ra di'dzë rë'.

²⁵Nanú másru'u lo quë nabë'në Jesús. Si talë niaquë'ë por tubin, lluá'ahia de quë ni parë guëdubi gué'dchiliu adë niáldëdi'i nabé librë lo quë naniactsa'u. Amén.